Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v soboto dne 13. marca 1926 | Št. 60. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništva telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 — Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

„Žerjav je govoril."

V »Jutru« 12. t. m. odgovarja sam minister n. r. dr. Gregor Žerjav v članku »Cerkev je govorila« ljubljanskemu škofu dr. Jegliču, ki je posvaril svoje katoliške vernike pred »Domovino« in liberalnimi listi sploh, ker so pisani v protikatoliškem duhu. Gospod minister na razpoloženju se pri pranju svobodomiselnega zamorca razburja posebno nad tem, ker je škof o liberalcih, oziroma njihovem tisku trdil, da po svojih načelih zameta razodeto krščansko vero. G. Žerjav slovesno pravi, da »mi samostojni demokrati ne zametujemo **nobene** razodete vere«. In istotako trdi, da liberalno časopisje nikakor ni proti katoliški veri.

Gospod minister na razpoloženju je čisto pozabil, da je po Bogu razodeta ena sama resnična vera. Gre samo za to razodeto vero, ne pa za druge, ker več od Boga razodetih ver ni in biti ne more. Torej se je gospod Žerjav že tukaj močno urezal, če ni to mogoče samo »lapsus calami«.

Na vsak način pa je gospod minister na razpoloženju čisto pozabil, kaj je njegovo »Jutro« o razodeti veri pisalo v uvodniku dne 12. septembra 1924 ob priliki Marijanskega kongresa v Ljubljani. Ves članek ni ničesar drugega nego tajenje razodetja in razodete vere. Tako-le piše glasilo g. dr. Žerjava, potem ko se norčuje iz žensk, ki so »najboljši objekt za versko hipnozo«: »Moški pa ve ali pa čuti, da se je duh človeštva že zdavnaj obrnil od bogoslovja k znanosti, da se proti tradiciji razvija razum in proti razodetju opazovana resnica. Za moža, ki zna ločiti besede od dejanj, ni čudno, če se njegov duh obrača naprej in ne mara več nazaj« itd. itd.

Gospod minister n. r., ali se to ne pravi izrecno in nedvoumno tajiti razodetje in razodeto vero?

Ena izmed glavnih tako razodetih verskih kakor naravnih resnic je ona o neumrjočnosti duše in posmrtnem življenju. Je i resnica naravne filozofije i dogma katoliške Cerkve. Kaj piše o tem glasilo gospoda dr. Žerjava? V številki »Jutra« 26. junija 1925 beremo uvodni članek o smernicah šolske vzgoje, kjer se od začetka do konca taji posmrtnost življenja. Tako piše glasilo g. dr. Žerjava: »Bili so časi, ko je veljal nauk, da je človekov namen umreti in začeti drugo življenje, novo, posmrtno, ki je večno in ki je šele pravo življenje. Šele v tem življenju je mogoče doseči blaženost, tu šele zavlada pravica. Pozemeljsko življenje se je smatralo le za pripravo za posmrtno življenje. Zato se je tolmačilo, da je prirojeno bedno, da je »solzna dolina«, veriga gorja. Danes spoznavajo vsi civilizirani ljudje te nazore kot **veliko zablodo**. Mislijo, da je naloga človeškega življenja — živeti, zdravo, srečno in čim popolnejše, napredovati v onem tisočletnem razvoju, ki ga vidimo za seboj od pračloveka« itd. itd. To življenje, ki je tedaj samo tostransko, je prosto vsega nadnaravnega, ne pozna božje milosti. »Kajti — tako nadaljuje »Jutro« — »nauk o milosti izvira iz dob tiranov, od katerih je bila milost že to, če so pustili svoje podanike dihati, živeti in če jih niso za svoje kratočasje mučili in ubijali.« S tem stavkom se ne taji samo in obenem grdo potvarja nauk o milosti božji nego tudi vera v Boga, kakor ga uči krščanstvo, češ da je le antropomorfizem, skonstruiran po analogiji človeškega tirana. V članku se potem razlaga, kako da mora »civiliziran« človek živeti ne po načelih razodete vere z ozirom na posmrtnost, nego po načelu, da ni posmrtnega življenja, ampak le »naraven razvoj«.

To je čisto jasno. Popolnoma odkrito, kar sicer ni navada slovenskega »svobodomiselnega« tiska, se taji osnovna resnica krščanstva. razodete vere. Žerjav pa trdi, da škof ne piše resnice, ko očita »Jutru« in »Domovini«, da zametata razodeto vero, in vzklika: »Liberalci, posebno pa mi samostojni demokrati, ne zametujemo nobene razodete vere, ne življenja po njej!«

To je samo nekaj. Po potrebi bomo g. ministru na razpoloženju citirali še veliko več drugih stvari iz njegovega »Jutra«, ki nasprotujejo razodeti veri.

Kaj pa »Domovina«, ki jo g. dr. Žerjav s tako vnemo priporoča? Vsaka številka tega lista prinaša sistematično nekaj, kar mora izpodkopati v ljudstvu ljubezen in spoštovanje do katoliške vere, Cerkve in duhovščine. Mi smo pokazali in dokazali, kako nizkotno je »Domovina« oblatila spomin sv. Frančiška. »Jutro« nam ne ve danes odgovoriti nič drugega kakor da je »škoda časa in truda« polemizirati o tej stvari s »Slovencem«. — »Listi samostojne demokratske stranke bodo pisali še nadalje kakor doslej«: to je vse, kar ima glasilo g. dr. Žerjava odgovoriti na našo ugotovitev, da je »Domovina« potvorila zgodovinske vire samo z namenom, da osmeši sv. Frančiška. Z enakim namenom je »Domovina« v št. 44. leta 1924 napadla Dom duhovnih vaj v Ljubljani, češ, da ni potreben, da se v njem ne bo pospeševalo lepo krepostno in čednostno življenje; z enakim namenom se je v številki 29. maja 1925 norčevala iz katoliškega običaja »nositi naokrog sohe svetnikov, posebno Matere božje«, je v številki dne 2. maja 1924 označevala molitve, cerkvene obrede, zakramente (»sveta sredstva« pravi), sploh vsako bogoslužje kot nekaj, česar prvotno krščanstvo ni poznalo, kot »farizejsko pobožnjaštvo in verski fanatizem«; z enakim namenom je neštetokrat smešila božja pota itd. itd.

Nadalje bi vprašali gospoda ministra n. r., dali je v skladu s katoliško vero, ako časopisje SDS ob vsaki priliki napada sv. očeta, Vatikan, mu podtika zlobne in grde namene; da — kakor je to storil samostojno demokratski »Slovenski Narod« v svojih »Morda še ne veš?« in »Jutro« v svojem ponatisu Šilhove knjige »Katoliška cerkev« meseca maja 1924 — taji papeštvo kot božjepravno vstanovo sploh, označuje nezmotljivost papeža v zadevah vere kot izmišljotino, dogme, n. pr. dogmo o večnih kaznih in brezmadežno spočetje, kot duhovniški izum; da sploh poišče vsak povod, da smeši vse, kar je sveto katoličanu in kristjanu, ki veruje v razodete resnice?

In končno: da-li dober katoličan napada sveto stolico, kakor je to storil g. dr. Žerjav v taistem članku, v katerem brani svoje časopisje pred očitkom, da je proti katoliški veri in Cerkvi?

G. minister n. r. dr. Gregor Žerjav bi bil storil bolje, da je molčal.

Kriza RR vlade je čedalje večja.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Popoldne je imel Radičev klub sejo, na kateri so poslanci razpravljali o proračunu. Sklenili so, da bodo predložili k proračunu še nadaljnje velike amandemente. Njihove zahteve so zelo velike. Na ta način bi se proračun znatno povečal, ne samo za amandemente, ki jih namerava vlada predložiti v znesku 800 miljonov, marveč tudi za radičevske amandemente. Na ta način bi bila obremenitev ljudstva še večja.

Seveda ni verjetno, da bi se vse Radičeve zahteve sprejele. Radikali že itak gledajo, kako bi izšli iz težkega položaja, v katerem se nahajajo, zaradi odgovornosti pred ljudstvom radi neznosnih bremen.

Ponovno smo že javili o nezadovoljstvu v radikalnem klubu. Danes je treba pribiti, da nezadovoljstvo še vedno ne ponehuje. Ni izključeno, tako trdijo nekateri krogi, da bi znalo priti do iznenadenj še pred sprejetim proračunom. Kot gotovo se smatra, da dela Pašić z vso silo na to, da bi našel primeren izgovor, da napravi krizo še pred sprejetjem proračuna.

S tem so v zvezi tudi poslednji incidenti, ki so se dogodili v skupščini in v političnih krogih. Vse te incidente je zasnoval Pašić, oziroma njegovi prijatelji, ki bi hoteli na ta način izzvati krizo.

Vrnitvi finančnega ministra se pripisuje poseben značaj. Samemu Stojadinoviču se pripisuje važna vloga v tem Pašičevem manevriranju. Stojadinović naj bi pomagal Pašiču ta cilj doseči. Ni še jasno, na kak način naj bi Stojadinović to storil. V tem oziru kroži več kombinacij, ki so pa za sedaj samo še kombinacije in jim je težko pripisovati kakšno veliko važnost .

Vsekakor je gotovo dejstvo, da sedanja vladna večina ni zmožna kakšnega resnejšega dela. Skupščina naj bi po Pašičevih računih, če se Pašiču posreči izzvati krizo pred sprejetjem proračuna, počivala skoro ves čas. To neprestano zavlačevanje skupščinskega dela seveda ne more dobro vplivati na našo državno politiko.

Merodajni krogi iščejo zato drugo rešitev, kako izvleči državo iz težke krize. S tem v zvezi se delajo najrazličnejše kombinacije. Pojavljajo se novi voditelji, ki naj bi zamenjali onemoglega Pašiča.

Razprava o proračunu železniškega ministrstva.

STVAREN, UČINKOVIT GOVOR POSLANCA ŽEBOTA. — VLADNA VEČINA NAD UGOTOVITVAMI POSLANCA ŽEBOTA SILNO RAZBURJENA. — PREDSEDNIK MU ODVZAME BESEDO. — STRAH PRED RESNICO.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Danes se je pričela razprava o proračunu železniškega ministra. Govorili so poslanec Žebot, poslanec Wilder, popoldne pa Kapetanović, Angjelinović in Trumbić. Razprava o tem važnem ministrstvu se še ni končala, ker je prijavljenih še več govornikov in se bo jutri nadaljevala.

Na današnji seji je bil brezdvoma najvažnejši govor govor poslanca Žebota, ki je govoril zelo stvarno. Svojo kritiko je podprl s takimi argumenti, da je cela zbornica napeto poslušala poslančeva izvajanja. Kritiziral je poslovanje posameznih direkcij, predvsem zagrebške direkcije. Kritika je delovala uničujoče. Minister Krsta Miletić se ni upal ugovarjati, ker še očividno ni bil informiran o vseh nepravilnostih, ki se dogajajo v njegovem resoru.

Poslanec Žebot se je posebno toplo zavzel za zboljšanje slabega stanja železničarjev, upokojencev in miloščinarjev. Navedel je več drastičnih slučajev njihovega bednega položaja. Posebno je ožigosal vlado radi zapostavljanja južnih železničarjev, ki so prišli ob vse dobljene pravice in vlada jih tudi zapostavlja. Istotako je poslanec dokazal zapostavljanje Slovenije glede investicijskih del za nove graditve, kakor tudi za vzdrževanje dosedanjih naših naprav v delavnicah v Mariboru in tudi drugod.

Med govorom poslanca so poskušali nekateri radikalni poslanci z medklici zavrniti njegove argumentacije, kar pa se jim ni posrečilo. Njegova stvarna kritika je porazno delovala na vladno večino. Radi tega mu je tudi predsednik vzel besedo, ko je potekel po poslovniku dovoljen poldrugourni čas, dasiravno se to sicer ne prakticira in se govornikom dovoljuje, da končajo svoje govore, četudi govorijo 10 ali 15 minut delj.

Poslančeva izvajanja so bila za vladno večino tako neprijetna, da je skupščinski predsednik smatral za potrebno ne v najlepši obliki poslancu odvzeti besedo. Predsednik: »Odvzemam vam besedo! Odstranite se z govorniške tribune! Besedo ima poslanec Wilder!«

Radi tega nastopa predsednika je nastal v skupščini velikanski nemir, kajti tako postopanje predsednika z narodnim poslancem vsekakor ni na mestu in posebno ne, ker se je vedelo, da hoče poslanec v kratkih besedah končati govor. Ker se vsled ponovnega neprestanega predsednikovega zvonenja skupščina ni umirila, je predsednik zapustil svoje mesto, radi česar je bila seja prekinjena. Po daljšem odmoru se je zopet nadaljevala.

Pakt med SDS in socialnimi demokrati za ljublj. volitve.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Poročali smo že o bivanju dr. Kramerja in dr. Koruna v Belgradu. Naknadno smo zvedeli, da so njune skupne intervencije pri notranjem ministru predvsem imele namen pripravljati teren za ljubljanske občinske volitve. Kakor smo zvedeli, se je sklenil med socialnimi demokrati in samostojnimi demokrati kompromis za skupen nastop pri teh volitvah. Gotovo je, da bodo socialni demokrati pri prihodnjih volitvah podpirali samostojne demokrate, da pridejo do moči in vlade v mestni občini. O koncesiji, ki jo je dala SDS za to socialistom, se tudi že konkretno govori.

POTRES V AMERIKI.

Lima, 12. marca. (Izv.) V južnem delu države Peru je bil silovit potres, ki je deželo zelo opustošil.

Italijansko-jugoslovanski pakt.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Londonske »Times« obširno komentirajo razširitev italijansko-jugoslovanske zavezniške pogodbe ter naglašajo, da bo dodatek k tej pogodbi vseboval sledeče tri glavne točke: **1. Skupni nastop obeh držav proti priključitvi Avstrije k Nemčiji. — 2. Da se Jugoslavija obveže, da ne bo zgradila lastnega modernega pristanišča na Jadranu, ki bi delalo konkurenco Reki. — 3. Italija bo podpirala jugoslovansko gospodarsko politiko z ozirom na Solun.** Nadalje pišejo »Times«, da je dr. Ninčić vsebino te pogodbe sporočil članom Male antante na temešvarski konferenci in da je član češkoslovaške delegacije izrazil svojo bojazen, da ne pridejo interesi Male antante s tem v kolizijo. Dopolnilo pogodbe se še ni podpisalo, ker želi Jugoslavija zvedeti za stališče Francije in v kakšnem obsegu bi želela sodelovati. V Ženevi se sedaj pogajanja nadaljujejo. Po pisanju »Times« pomeni to novo jugoslovansko orientacijo. Tudi Španija je zainteresirana na Sredozemskem morju. Mussolini prevzema vodstvo novih jamstev v evropski politiki. O teh stvareh se vodijo pogajanja med zainteresiranimi državami tudi v Ženevi.

Tako poroča po londonskih »Times« belgrajska »Politika«. Naravno je, da je ta vest vedno dobro informiranih »Times« izzvala veliko senzacijo, ker daje vsebina slutiti, da se dela na novem rimskem paktu, ki nam je prinesel precej razočaranja.

Vesti o tem so se takoj dementirale. Zunanje ministrstvo je izdalo sledeč komunike:

»Times« so objavile vest, da se je ob priliki Ninčičevega obiska v Rimu sklenil nadaljeń sporazum, da ne bi naša država gradila pristanišča na Jadranu, ki bi konkuriralo Reki. Pooblaščeni smo kategorično izjaviti, da gornje vesti ne odgovarjajo resnici in da se o tem vprašanju niso vodili nobeni razgovori, niti se niso mogli voditi.

Napetost med Anglijo in Jugoslavijo?

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Belgrajski listi poročajo iz Londona o diplomatskem sporu, ki naj bi nastal med našo državo in Anglijo. »Daily Express« v poslednji številki trdi, da so diplomatični odnošaji med Jugoslavijo in Veliko Britanijo v zadnjem času zelo napeti. Ta list smatra to napetost kot posledico italijanskega vpliva v Belgradu. Ta vpliv je dovedel do tega, da belgrajska vlada ni izpolnila obvez glede petrolejskih koncesij pri angleški firmi. Radi intervencije belgrajske vlade belgrajski župan in okrožna skupščina nasprotujeta izvršitvi že sklenjene pogodbe, ki se nanaša na neke petrolejske koncesije. Zainteresirani finančniki so zahtevali od londonske vlade, da podvzame diplomatsko akcijo v tej smeri. Ministrstvo v Londonu pa ni storilo nobenega koraka. Isti list svetuje angleški vladi, da je bolje, da v Belgradu ne podvzema nobene akcije, marveč naj jo podvzame v Rimu.

Visoko odlikovanje poslanca Smodeja.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Tukajšnje češkoslovaško poslaništvo je obvestilo zunanje ministrstvo, da je predsednik češkoslovaške republike T. Masaryk ob priliki 75 rojstnega dne odlikoval več odličnih jugoslovanskih politikov in časnikarjev. Med drugimi je odlikoval z redom Belega leva narodnega poslanca in bivšega glavnega urednika »Slovenca« g. Franca Smodeja.

Načrt novega jugoslov. kazenskega zakonika predložen narodni skupščini.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Minister za pravosodje Marko Gjuričić je predložil narodni skupščini zakonski načrt kazenskega zakonika za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Načrt ima 392 paragrafov. Po ustavnih določbah pride pred zakonodajni odbor, da bo o njem razpravljal.

Budimpešta 12. marca. (Izv.) Finančni minister, ki se je danes vrnil iz Ženeve, je izjavil, da je z uspehom pri Društvu narodov zelo zadovoljen. Razpravljanje o finančnem položaju Ogrske je bilo povsem objektivno in stvarno.

Absolutizem ljubljanskega finančnega delegata.

Belgrad, 11. marca. (Izv.) Dobili smo v roke predlog delegacije, ki ga je poslala fin. legacija ministrstva financ bolj papeška nego papež sam. Odredbe in namere fin. ministra samega so ji premile, ona hoče da se podvzamejo ostrejše mere. Te dni smo dobili v roke predlog deleoacije, ki ga je poslala fin. ministru kot korekturo k členu 129. fin. zak. za leto 1926-27. Ta člen se v formulaciji fin. ministra glasi: »Pooblašča se fin. minister, da more zmenjati celo davčno komisijo (odbor) ali samo poedine člane, če najde, da je delo celega odbora ali poedinih članov nepravilno ali protivno zakonu, in narediti, da se razpored deloma ali popolno ponovno izvrši.« Tako fin. minister. K temu predlogu pa predlaga ljublj. fin. delegacija sledečo poostritev: »Če pa ministrstvo financ ugotovi, da **poslujejo poedine** davčne komisije očitno proti zakonu in v škodo državnih interesov, sme njih delovanje po lastnem preudarku za določeno dobo popolnoma ukiniti.« Ljublj. fin. delegaciji ni prav, da obstojajo še davčne komisije in se kolikor toliko ozirajo na duha zakona in premoženjske razmere davkoplačevalcev. Iz fiskalnih razlogov bi fin. delegacija dobila rada odmerjanje davkov v vseh instancah v svoje roke, da bi delala po svoji mili volji. Ako ne bi imeli davčnih komisij, bi bila osebna dohodnina še znatno občutnejša kakor je že sedaj. Finančni minister se ne upa popolnoma ukiniti komisij, ljublj. fin. delegacija pa hoče zakon obiti s tem, da bi rada dobila »za določeno dobo« popolno oblast nad končnoveljavno odmero davkov. In ta »določena doba« bi seveda zanjo trajala neprenehoma.

Dobra prijatelja.

Belgrad, 12. marca. (Izv.) Na tragikomičen način se je izvršila začasna pomiritev med Radićem in Stojadinovićem. Že včeraj smo poročali, da Stojadinović zaradi svojega slabega položaja v radikalnem klubu gotovo ne bo delal na to, da bi si s pojačevanjem nasprotja med njim in Stjepanom Radičem oteževal svoj položaj, ampak da bo najprej razčistil položaj v radikalnem klubu. Šele potem bo nastopil, če bo videl, da se je njegov položaj utrdil.

Zanimivo je, da finančni minister še do danes ni prišel v dvorano narodne skupščine, čeprav bi moral kot odgovorni finančni minister čutiti potrebo, da prisostvuje razpravam o njegovem proračunu.

Dopoldne je prišel v ministrsko sobo, kjer se je sestal s Stjepanom Radićem. Pravijo, da je prišel Stjepan Radić pri tej priliki precej ponižno k njemu in mu ponudil roko. Stojadinović se je nato ironično nasmehnil in sprejel pozdrav. Nato se je razgovarjal o incidentu. Radić je kategorično izjavil, da je vest o kvartanju Stojadinovića dobil od nekega dobrega prijatelja, ki mu je zatrjeval, da je dobil to vest iz nekega milanskega lista. Ko je uvidel, da ga je prijatelj nalagal, je Stjepan Radić prekinil vsako nadaljno zvezo z njim.

Radić je prosil Stojadinovića, da mu oprosti, ker je ravnal v dobri veri. Stojadinović je vzel to na znanje. Radičevci so zelo zadovoljni, ker je jasno, da bi mogel ta spor, če bi se nadaljeval, stati Radića glavo.

Društvo narodov.

Francoska kriza.

(Od našega pariškega dopisnika.

Paris, 8. marca 1926.

Francosko časopisje vseh barv vdarja na najmočnejši boben ter enoglasno pripisuje vladno krizo delanezmožnosti francoskega parlamenta. Konservativni listi nalagajo krivdo za politično zmedo kartelski večini, levica pa obsipava konservativno opozicijo z očitki protidržavnega rovarenja. Edini so le v eni točki, da je namreč finančni položaj Francije takšen, da si luksusa večnih vladnih zmed ne more več dolgo dovoljevati.

Kljub temu da je ta kritika navidezno zelo objektivna, vendar skoro ni mogoče verjeti ne enim ne drugim. Res je sicer, da je sedanji francoski parlament izvoljen dne 11. majnika 1924. postal naravnost absurdno torišče političnih intrig ter dovedel svetovno mnenje do vprašanja, če Francija morda ne boleha bolj na kaotični dezorganizaciji svojih demokratičnih ustanov kot pa na pomanjkanju denarja. Res je, da je državni zbor s kartelsko večino tekom 21 mesecev svojega obstoja strmoglavil 4 vlade in obrabil kar sedem finančnih ministrstev. To je več kot se sme zahtevati za dokaz dobre volje. Res je, da je s svojo popolno nesposobnostjo za metodično delo oslabil francosko valuto za 110 odstot. in državni proračun zapustil z zevajočim primanjkljajem, Londonu in Washingtonu pa vrnil račun nepoplačan. Res je, da se od takšnega parlamenta, ki v celi dobi svojega življenja niti enkrat ni pokazal, da se zaveda svoje odgovornosti napram domovini in svojih dolžnosti napram tujerodnim prijateljem, lahko pričakuje tudi še ta nerazumljiv skok v temo tik pred velevažnimi pogajanji v Ženevi, kjer je francoska prisotnost najbolj potrebna. Ne bomo se torej čudili, če vidimo, da francoski poslanci na predvečer dalekosežnih mednarodnih dogodkov vržejo poleno pod noge svojim ministrom in sicer vsled pravzaprav postranskih vprašanj finančnega programa. A to nas ne more zanimati. Mi imamo pravico to dejstvo samo zabeležiti in sicer s težkim srcem, ker nam odkriva v povojni Franciji slabosti, ki ne bodo mogle uspešno garantirati one politične svobode in neodvisnosti, ki sta jo hrabrost in junaštvo predvojne Francije za nas tako drago plačala in priborila

A kljub vsemu temu ne moremo verjeti, da je francoska kriza le posledica notranjepolitične dezorientacije. Zdi se nam, da se za odrom francoskega parlamenta še nahajajo kulise in da se je politična tragedija izvršila tam v temi tajnih mednarodnih intrig. Skoro da bi trdili, da je bil glavni igralec v zakulisni igri oni Briand, ki se je na odru potem pustil izpostaviti kot žrtev. Zdi se nam, da je Briandova vlada naročila sama svoje krvnike.

Nemški listi so bili prvi, ki so namignili na to možnost. Sicer se po našem mnenju motijo, če ne o stvari sami, pa vsaj v motivih, ki so dovedli do padca osmega Briandovega ministrstva. V Nemčiji se je izrekel sum, da se je Briand nalašč pustil vreči, da bi s tem onemogočil zasedanje Zveze narodov, oziroma zakasnil vstop Nemčije v ženevsko internacionalo. Zdi se, da ti sumi niso upravičeni. Nemčija je dobila v oktobru 1925, ob priliki lokarnskih pogovorov obljubo, da bo sprejeta, in ta obljuba je obvezna za Brianda ravnotako kot za vsakega njegovega naslednika. Proti nemškemu vstopu ni ugovora, in tudi vladna kriza v Parizu ga ne more zabraniti.

Pravi vzrok mora biti drugje. Zakaj pa sploh skušamo iskati vzroke, ko je parlamentarna debata, ki je dovedla do vladne demisije, vendar zadosti pregledna? Zakaj? Prvic zato, ker smo tekom Briandovega vladanja opazili, da se je ministrski predsednik elegantno izognil mnogo večjim nevarnostim kot je bila ona ki ga je vrgla ob tla ob 6 zjutraj dne 6. marca. V spominu nam je še vzklik ali grožnja — s katero je pred 3 tedni odbil zelo hud napad od strani kartela (levice) rekoč: »Tokrat pa se hočem okleniti vladnega stola, in četudi glasujete proti meni, jaz ne pojdem.« Tokrat pa je tako ležerno vrgel v tehtnico prošnjo za zaupnico, ko je moral čutiti, da vprašanje o katerem se je glasovalo, tako težkega topa ni bilo vredno.

Nerazumljivo je tudi, zakaj je naenkrat Briand začel tako pritiskati na zbornico, da kolikor mogoče hitro votira finančne predloge. Svoje dni so poslanci zgubljali čas z neprestanim govoričenjem, pretekli teden jih je pa ministrski predsednik prisilil, da so zborovali dva dni in dve noči brez prestanka ter v soboto, dne 6. marca, rano zjutraj, ko so bili že vsi spehani in utrujeni, srečno prizborovali do nezaupnice, ki je povzročila vladno krizo ravno še o pravem času, ko se je na kolodvoru de Lyon sestavljal posebni vlak, da popelje francosko delegacijo, sir Austen Chamberlaina, angleškega vnanjega ministra, poljskega ministrskega predsednika grofa Skržinskega in našega zunanjega ministra dr. Ninčića na zborovanje v Ženevo.

Tretjič pa je Briand prevelik in prespreten parlamentarni intrigant, da bi se pustil meni nič tebi nič vreči ne da bi sam hotel. Sedemkrat je bil že preje predsednik, a samo enkrat ga je zbornica vrgla, druge krati je sam zaloputnil vrata v obraz presenečenim poslancem. Neverjetno je, da bi bil Briand to dopustil, ako ne bi bil imel globljih vzrokov, osobito, ako pomislimo, da mu je ista zbornica par dni preje ob priliki ratifikacije lokarnskih pogodb izrekla zaupnico s 340 glasovi večine.

Čudno se nam tudi zdi, da je predsednik republike Doumergue obiskal lyonsko razstavo ravno, ko se je otvorila kriza. Lyonski župan je pa predsednik radikalnih socialistov (vladna stranka) in obenem tudi predsednik državnega zbora: Edward Herriot. Herriot, ki vživa v zbornici veliko avtoriteto, je na ta način imel patriotični izgovor, da se odstrani ravno v trenotku, ko bi njegova prisotnost najbrže katastrofo lahko preprečila »ko bi bil jaz tam,« je izjavil Herriot v Lyonu dne 7. t. m., »bi vlada ne bila padla, a moral sem se odstraniti, ker sem hotel pozdraviti predsednika Doumergue v mestu, kateremu županujem.«

To so dejstva, ki nam ne smejo uiti in ki nam ne morejo biti indiferentna. Zdi se, da ne bomo zelo daleč od resnice, ako trdimo, da je bila sedanja vladna kriza v Franciji iz notranje političnih vzrokov potrebna, in da bi se ne bila pojavila, ako bi ne bila — nočemo reči naročena — od odgovornih politikov previdno pripravljena. Zakaj? Ne — to smo že omenili, da bi se delale Nemčiji težave v Ženevi, ampak **da se na dramatičen način zabrani poljski republiki, ki je katoliška država, vstop v areopag Zveze narodov**

Do danes se je Z. N. znala obvarovati pred »vsiljivostjo« katoliških držav. Na veliko začudenje je pa francosko vnanje ministrstvo zvedelo dne 14. avgusta, da Poljska namerava zahtevati permanenten sedež, in še večja je bila potrtost, ko so kar zaporedoma Španija in Brazilija postavili svoji kandidaturi. To je seveda preveč. Vstop Nemčije, oziroma obvezna obljuba, ki se je v Lokarnu dala dr. Lutherju, je vprašanje še bolj sprožilo.

Nam vsem je še v spominu, kako so bile sprejete poljska, španska in braziljska prošnja. Nas zanima samo Poljska. Nemško, skandinavsko in angleško časopisje je kar enoglasno zavpilo krepek: non possumus! Navajali so se različni motivi, češ da bi bilo nelojalno za Nemčijo, da Poljska ni velesila, da se mora o tem še posebej sklepati itd. Po celi V. Britaniji se je razlegal samo en klic: Poljska ne sme v permanentni svet Zveze narodov! Ko se je javno mnenje že tako jasno izrazilo, je Sir Austin Chamberlain v govoru v Birminghamu, koncem februarja, upal dvigniti zelo boječ glas, ki je govoril v prid poljske prošnje. Takoj se je navalil nanj ves angleški tisk, parlamentarne skupine so mu začele pošiljati grozilna pisma. Iz tega je vendar razvidno, da je angleški vnanji minister hotel samo izzvati kritiko, tako da si bo v Ženevi lahko obrisal roke ter povedal Poljakom: »Vidite, jaz sem imel najboljšo voljo, a ker sem le državni uradnik, moram poslušati ljudski glas, itd.« Mi natančno vemo, da je Sir Austen odnesel iz Londona natančne instrukcije, da mora glasovati proti Poljski v slučaju, da se Nemčija nienemu vstopu v parmanenini svet protivi. In kdor pozna nemško tezo, bo razumel, da je britanska delegacija principijelno proti Poljakom.

Za francosko prostozidarstvo je bil položaj mnogo bolj težaven. Angleži si brišejo roke, pa je stvar končana, a Francozi tega nočejo, ker je Poljska njih zaveznica. Francoski framasoni so torej morali napraviti silno prijazne obraze ter izdati za svoje liste devizo, da se mora poljska zahteva podpirati s polno paro. Časopisje se je teh navodil tudi vestno držalo in Poljska ni imela v celi Evropi bolj gorečih zagovornikov, kot so bili ravno framasonski časopisi v Franciji. A medtem se je vršilo zakulisno delo in njegov uspeh se je pokazal ravno na predvečer ženevskega sestanka, ko je Briand nesel predsedniku Doumergu ostavko svojega kabineta. Tako Francija, prva zagovornica poljskih teženj, ne bo imela polnomočnih zastopnikov v Ženevi. Briand sam je o svoji izjavi časnikarjem nekoliko odgrnil kulisni zastor: »Jaz bom šel v Ženevo,« je rekel, »da, ali samo kot opazovalec, ker nimam več pravice govorite v imenu Francije in zastaviti obveznost prihodnje vlade, ki bo imela mogoče druge politične ideale. Upam pa, da bo Zveza narodov nadaljevala svojo mirovno misijo kljub naši krizi.« Ko mu je nek časnikar stavil vprašanje, če morda Zveza narodov ne bo vseh težjih problemov odložila na jesensko zborovanje je Briand omenil: »To bi bila seveda zelo ljubezniva gesta napram Franciji, ker bomo v jeseni tudi mi imeli v Ženevi zastopnike, ki ne bodo v takem dvomljivem položaju, kot sem sedaj jaz.«

Poljska je seveda dalekosežnost francoske krize takoj razumela. Časnikarji so oblegali grofa Skržinskega, a ta je bil silno resen in ni rekel nič drugega kot »da zna imeti demisija Briandove vlade ravno v tem trenotku, zelo težke mednarodne posledice«.

Dogodki v Ženevi nas o tem našem mnenju le še utrjujejo. Francozov tam ni bilo do včeraj. Briand je v ponedeljek v Ženevi zvedel da švedski zastopnik brezpogojno glasuje proti Poljski, se je vrnil v Pariz sestavil vlado in kot polnomočni zastopnik Francije šel v četrtek na aj k zborovanju. Ali čudno, da je Briand najprej trdil, da sploh ne prevzame več vlade, ali ni čudno, da ni hotel prisostvovati sejam Društva narodov, čeravno je bil v demisiji vsaj v svojstvu stalnega delegata za katerega je bil imenovan že pred leti in je to mesto imel najsi je bil v vladi ali ne? Dejstvo je, da je pustil Poljake same v obupnem položaju, da je zapustil Ženevo po prihodu švedskega delegata, ki je prišel šele v ponedeljek, torej tedaj ko francoska pomoč ni bila več potrebna, ker so Poljaki že izgubili bitko. Poljaki se bojujejo sami, več ali manj dosledno podprti od male antante, a vse izgleda kot da se njih diplomatični poraz le zavlačuje. Nemčija bo vsekakor sprejeta, a vprašanje drugih kandidatur se bo odgodilo na poznejše čase. Tako bo Francija lahko imela mednarodnopolitično rečeno mirno vest ter bo Poljake potolažila s tem, da zvali na svoje parlamentarne zmede vso krivdo njihovega diplomatičnega ponižanja.

In mi Slovani, ki štejemo nad polovico evropejskega prebivalstva, še vedno ne bomo zastopani v permanentnem svetu Zveze narodov in katoliški interesi bodo še vedno čakali na pragu ustanove, ki hoče svet pomiriti in pobratiti brez krščanskega evangelija.

V Ženevi.

Položaj se je poostril. Švedski delegat Unden je na seji sveta Društva narodov tolkel s pestjo ob pult in izjavljal, da bo Švedska absolutno proti vsakim novim sedežem v Društvu narodov in da bo na tem stališču vztrajala.

Nič manj odločen pa ni bil tudi brazilijanski delegat Mello Franco. Zagrozil je, da bo predvsem glasoval proti sprejetju Nemčije v Društvo narodov, nato pa zapustil Ženevo in njegova država bo izstopila iz Društva narodov, če ne dobi istočasno z Nemčijo stalnega sedeža v svetu. Brazilija je pripravljena v danem trenotku prepustiti svoje mesto Združenim državam, kadar bi one pristopile k Društvu narodov in reflektirale na mesto v svetu Društva narodov. Toda do tedaj, dokler se to ne zgodi, hoče imeti Brazilija to mesto. Ne gre, da bi polovico sveta ne bilo zastopanega v stalnem svetu Društva narodov.

Chamberlain in francoski zastopnik Boncour sta mirila in opozarjala na težke posledice, ki bi nastale, če bi se ne našel izhod iz tega položaja.

Angleški listi poudarjajo, da je položaj v Ženevi zelo resen. Vesele se pa, da se Chamberlain ravna točno po navodilih vlade in angleškega javnega mnenja. Opustil je tudi podporo Španiji. eSdaj je nastalo tudi popolno soglasje z dominioni.

SKUPŠČINA DRUŠTVA NARODOV.

Urad Društva narodov je sklenil, da se vrši plenarna skupščina Društva narodov v soboto 13. marca ob 11 dopoldne. Na dnevnem redu so sledeče zadeve:

1. Izpopolnitev proračuna Društva narodov;
2. gradba novega poslopja za Društvo narodov;
3. počastitev spomina Leona Burgeois, ki je bil soustanovitelj Društva narodov.

Ženeva, 12. marca. (Izv.) Minister Briand je izjavil časnikarjem, da je položaj še vedno nejasen. Chamberlain se predvsem trudi, da bi dosegel sporazum med posameznimi mnenji. Domneva se, da bo Nemčija na vsak način sprejeta v Društvo narodov, dočim bi se vprašanje razširitve sveta izročilo v obravnavo posebni komisiji, ki bi stavila predloge na jesenskem zasedanju. Poljski bi se potem že sedaj moralo dati gotove garancije, v kakem smislu se bo rešilo vprašanje njenega mesta v svetu. Kakor se izve, je tudi Švedska pripravljena odstopiti od svojega nepristopnega zadržanja.

London, 12. marca. (Izv.) Reuterjev dopisni urad objavlja iz Ženeve zelo pesimistična poročila in pravi, da je postala rešitev nemškega vprašanja skoro nemogoča. Chamberlainov glavni cilj je sedaj, da odvrne katastrofo, ki grozi Društvu narodov in celi Evropi. Vsi krogi gledajo s posebno skrbjo na današnjo sejo Društva narodov. Čeravno pride do sprejema Nemčije, bo vseeno položaj vsled tega zelo poostren. Z radovednostjo pričakujejo tudi odgovora brazilijanske vlade, kateri je brzojavila brazilska delegacija, če sme glasovati za sprejem Nemčije ali se v skrajnem slučaju vsaj glasovanja vzdržati.

Ženeva, 12. marca. (Izv.) Briand je v razgovorih s časnikarji izjavil, da je mogoča rešitev iz sedanjega položaja na podlagi treh točk: 1. Nemčija se sprejme v Društvo narodov; 2. vprašanje razširitve mest v svetu Društva narodov se odloži do septembra in se izroči v obravnavo posebnemu odboru; 3. Poljski se takoj podeli nestalno mesto v svetu, vendar samo z dovoljenjem Nemčije. Nemški zastopniki se temu predlogu niso protivili.

Novi dom za Društvo narodov.

Na dnevnem redu skupščine Društva narodov je tudi gradba nove palače za urade in zborovanja Društva narodov. Švicarska zveza in ženevski kanton sta že pred več leti podarila Društvu narodov dve stavbišči. Eno leži poleg palače, v katero se letos preseli Mednarodni urad za delo, drugo nekoliko manjše pa poleg sedanjega tajništva Društva narodov. Slednje stavbišče so že tedaj namenili za veliko zborovalnico, v kateri bi zborovale skupščine Društva narodov in skupščine mednarodnega delovnega urada. Med tem pa se je izkazalo, da tudi sedanje poslopje tajništva Društva narodov, poprej Hotel des Nations na Quai du Praesident Wilson več ne zadostuje za vse urade tajništva. Zato je zadnja skupščina Društva narodov pooblastila tajnika, da razpiše prodajo tega poslopja, da se bo z izkupičkom in potrebnim dodatkom gradilo novo poslopje.

Kot kupec pa se je javila samo neka hotelska družba, ki je ponudila tako malo, da je prodaja propadla. Nastal je nov načrt, da se k sedanjemu poslopju prizidajo potrebni prostori za zborovanje in urade. Toda odbor arhitektov je zavrgel tudi to misel in tako je vprašanje prišlo znova na dnevni red skupščine.

Tudi sedanja skupščina najbrže ne bo mogla napraviti končnega sklepa, ampak bo izbrala bržkone poseben odbor, ki naj vse projekte prouči in predloži izdelane predloge jesenski skupščini Zadeva je nujna, ker dosedanji prostori nikakor ne odgovarjajo vsem zahtevam, ki ji stavijo številne in obilne konference. V sedanji zborovalnici, tkzv. »dvorani reformacije«, ni bilo mogoče dobiti prostora za številne poročevalce. Na galerijah in hodnikih je v času zasedanj naravnost nevarna gneča.

Zato so že sedanje zborovanje hoteli prenesti iz »dvorane reformacije« v dvorano »Batiment Electoral«, kjer zborujejo konference delovnega urada. Toda, ker je ta dvorana zelo neakutična in ker so hoteli Nemčijo sprejeti še v tisti dvorani, v kateri so bili sprejeti vsi dosedanji člani, so zaenkrat to misel opustili Do jeseni upajo z raznimi napravami izboljšati akustiko v Batiment Electoral, tako, da bo jesenska skupščina že tam zborovala in tam ostala, dokler se ne preseli v svojo hišo.

Dnevne novice

★ **Pojasnilo glede odreditev vojaške oblasti.** Z ozirom na našo notico z dne 6. III. t. l., da so poslanci Jugoslovanskega kluba intervenirali pri vojnem ministru radi opustitve poskusne mobilizacije v Sloveniji, smo po nam došlih informacijah ugotovili, da se zadeva ne nanaša na kako mobilizacijo, temveč na gotove odreditve (saopštenja), ki se po vojnem zakonu naznanijo posameznim vojnim obvezancem vsako leto v vseh naših pokrajinah in vseh vojskah.

★ **Spominska plošča na rojstnem domu Ivana Cankarja.** Pe ldesetletnico rojstva Ivana Cankarja bo proslavilo delavstvo na Vrhniki na ta način, da bo vzidalo na rojstno hišo velikega pisatelja spominsko ploščo s portretom Ivana Cankarja v porcelanu. Slikarsko delo je poverjeno akad. slikarju g. Ferdo Veselu, enemu najboljših sodobnih portretistov v Evropi. To bo edini umetniški spomenik te vrste v državi. Inicijativo za vzidavo plošče in proslavo ob tej priliki je vzela v roke »Cankarjev dom« r. z. z o. z. na Vrhniki, ki bo pritegnila tudi druga prosvetna društva in povabila k sodelovanju vsa naša kulturna društva. Ker bodo stroški za ploščo in proslavo znatni, se obračamo tem potom na vsa kulturna društva, prijatelje in čitalce velikega pisatelja, da dobrovoljno prispevajo za ploščo. Imena in zneske darovalcev bomo objavili v vseh časopisih. Prispevke prosimo poslati na: **»Cankarjev dom« r. z. z o. z. Vrhnika,** oziroma na ček. račun št. 14.234.

★ **Razpis župnij.** Razpisani sta: župnija Lučine v loški dekaniji z zaključnim rokom za vlaganje prošenj dne 25. marca 1926 in župnija Smlednik v kranjski dekaniji z rokom do 7. aprila t. l.

★ **Županski tečaj** se vrši v petek Sv. Jožefa dan t. l. v Lukovici pri Vidicu, na katerem predavajo vladni uradniki o zadevah, ki so nujno potrebne, da jih vedo ne le župani ampak sploh tudi drugi občani. Pričetek tečaja takoj po končani maši na Brdu. Vabite se torej vsi poukaželjni občani. — Županska zveza.

★ **Kredit za železničarska stanovanja.** Prometno ministrstvo je odobrilo kredit 2 milijona 245.000 Din za zgradbo železničarskih stanovanj v Užici. Z zgradbo začno takoj.

★ **V Poljanah nad Škofjo Loko** se je preteklo nedeljo po predavanju, ki ga je priredila »Sveta Vojska«, ustanovil abstinentski krožek, v katerega je stopilo takoj 33 abstinentov (-entk) s preč. g. župnikom na čelu, ki je že dolgoleten abstinent.

★ **Duhovne vaje in treznost.** Vodstvo »Doma duhovnih vaj« v Ljubljani je priredilo za fante-udeležnike duhovnih vaj dne 8. marca protialkoholno predavanje s skioptičnimi slikami. Ta misel je zelo umestna! Vsi, ki jim je prerod naroda na srcu, priznavajo nujno potrebo treznostnega pokreta. — Duhovne vaje in treznost! Kako lepo je v tem izražen nauk, ki ga še premalo upoštevamo: brez treznosti ni nravnega in verskega preroda, brez verskega preroda pa ne dosega abstinenca svojega namena popolnoma, t. j. utrditi človeka v samopremagovanju ter ga duševno prenoviti.

★ **Tobakarske pritožbe.** V zagrebškem »Obzoru« si je neki hud kadilec olajšal srce z dolgo pritožbo proti naši tobačni monopolski upravi. Takole jih soli: Znano je, da imamo niške, banjaluške in ljubljanske »Vardar«, ki se največ kade. Prve so najboljše, druge so slabše, tretje najslabše — včasih pa je tudi ravno narobe. Vendar je dovolj, da se približamo Zemunu, Novemu Sadu ali še malo niže, pa cigaret ni več spoznati. Tobak je že na pogled lepši in vonj mnogo boljši. Radi bi vedeli, zakaj je temu tako? — Zadnja leta se redno prodaja v inozemstvo po milijon in več kilogramov prvovrstnega tobaka, dočim se škart, ki ga nihče ne kupi, pušča doma in pod imenom cigaret in tobaka za drag denar prodaja. Ako kdo slučajno pride na Holandsko, se bo čudil finim cigaretam, napolnjenim z najfinejšim bosanskim tobakom, ki jih bo vrhu tega plačal izpod cene naših cigaret. Mimogrede pripominjamo, da moreš nekoliko boljše cigarete, ki smo jih imeli 1919. do 1921., t. j. »Narenta« in »Orient«, o katerih pri nas že davno ni več nobene sledi, po dunajskih lokalih še danes kupiti. A vara se, kdor misli, da je to tihotapsko blago; ne, to je čisto legalna »kupčija«. — Končno je treba omeniti, da kupuje država tobak od proizvajalcev po ceni 8 do 12 Din kilogram, dočim ga izdelanega prodaja po 300 dinarjev — neretvanskega — in po 450 Din — vardarskega. To se pravi uboge proizvajalce guliti, a konsumente pleniti. Pri vsem tem pa kadimo najslabši tobak. Videli smo tudi tkzv. »uradniški Vardar«, ki je za »zgornjih 10.000«. Ta še ni tisto, kar je bila predvojna bosanska cigareta, a z našim »Vardarjem« se ne sme primerjati, ker je znatno znatno boljši. — Krivdo na tobačni mizeriji pripisuje »Obzorov« novičar poleg izvoza dobrega tobaka dejstvu, da so iz naših tobačnih tovarn odstranili dolgoletne in izvrstne strokovnjake, a novinci malo znajo. Tobaka ne zna vsak preparirati kakor ne zna vsak delati Gavrilovićevih salam. — Mož bo imel prav.

★ **Nov književniški klub in nov književni časopis v Zagrebu.** Zagrebški listi objavljajo sledeče poročilo: Podpisani književniki so osnovali na sestanku dne 6. t. m. »Hrvatski književni klub« v Zagrebu. Klub se je osnoval iz sledečih razlogov: 1. Pnjiževniki, ki hočejo biti popolnoma neodvisni, ne najdejo v že obstoječih knj ževnih društvih možnosti književnega dela. 2. V teh društvih so organizirani večinoma neknjiževniki, tako da ta društva ne delajo ne na korist knj ževnih delavcev ne za napredek hrvatske književnosti. 3. Podpisani književniki smatrajo, da po svojem pojmovanju umetnosti in po svojem položaju poklicanih književnih delavcev ne morejo sodelovati ne s samo formalno književnimi skupinami niti z njihovimi organi. Zato smatrajo za svojo dolžnost, da osnujejo i kulturno i politično društvo književnih delavcev, katerega člani bodo mogli biti samo književniki. Novoosnovano društvo bo začelo v najkrajšem času izdajati svo jknjiževni časopis, v katerem bo objavilo tudi program svojega dela. Akcijski odbor: I. Kulundžić, B. Mašić, K. Mesarić, A. Muratbegović, I. Nevistić, N. Polić, T. Strozzi, S. Tomašić, I. I. Vrigujanin, S. Galogaža.

★ **Tečaj za gospodarske vajence.** Državna kmetijska šola na Grmu sprejme gospodarske vajence za dobo od 7. aprila do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost in dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, predvsem oni, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1925. Pri sprejemu v šolo imajo ti vajenci prednost pred drugimi prosilci na prosta mesta, ako izpolnijo ostale pogoje. Lastnoročno na vso polo pisane in s 25 Din kolkovane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom ter izpričevalom o nravnosti, je poslati do 25. marca 1926 ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

★ **Najden zaklad** vas ne more tako osrečiti, kakor loterija »Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami«. Cena srečki samo 5 Din. Vseh dobitkov je 250 v vrednosti 50.000 Din. Ni čudo, da vse drvi za temi srečkami. Posebna privlačnost za nakup teh srečk je ,da dobi vsakdo kdor naroči 10 srečk kar 3 srečke brezplačno, kdor pa naroči 20 srečk, ta pa dobi 8 srečk brezplačno. Za naročilo zadostuje dopisnica, kojo naslovite na »Loterijski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami«. Srečkam se priloži položnica. Žrebanje se vrši nepreklicno 19. t. m. zato se bo z razpošiljanjem srečk skoro končalo. Pohitite, da ne zamudite.

★ **Vpokojitve.** Vpokojena sta carinik Lavoslav Ilaninšek na Jesenicah in arhivski uradnik Lovro Žun pri carinarnici v Ljubljani.

★ **Nov državljan.** V jugoslovansko državljanstvo je sprejet dosedanji ruski državljan Leonid I. Skornjakov, uslužbenec ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani.

★ **Razpisana mesta poštnih odpravnikov:** pri Sv. Vidu blizu Ptuja (III-4), v Poljanah nad Škofjo Loko (III-2) in v Jesenicah ob Savi (III-2). Prošnje je poslati v teku dveh tednov na poštno in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani.

★ **Razglas o neizročljivih poštnih pošiljkah za mesec januar 1926** je izšel te dni in je občinstvu na vpogled pri vseh poštah v Sloveniji.

★ **Zakon proti umazanostim.** Berlinski zakonodajni odbor je sprejel zakon proti umazanosti v literaturi, upodabljanju, slikarstvu, filmih itd. Zakon nosi naslov: Gesetz gegen Schund und Schmutz. V ministrstvu notranjih zadev se osnuje poseben urad, oz. sosvet sedmih članov, ki so deloma strokovnjaki, deloma uradniki. Ta sosvet bo odločal, katere stvari naj se preganjajo po tem zakonu. Socialisti in komunisti so glasovali proti. — Tudi pri nas je tak zakon vsak dan bolj potreben.

★ **Brazilijski konzulat v Belgradu** objavlja, da je vlada Sao Paolo v Braziliji začasno ustavila priseljevanje onih, ki so prihajali tja na njene stroške (brezplačno). Vsled tega je ustavljeno tudi izdajanje potnih listov za Sao Paolo osebam, ki so se hotele tja izseliti na stroške dotične vlade.

★ **Tine:** »Kam, šmenta, se ti tako mudi, France?« **France:** »Pusti me Tine, nimam časa! Na pošto hitim z dopisnico, po kateri sem od loterijskega odbora **Kat. prosv. društva pri Sv. Ani** v Slov. goricah naročil srečke v prid novega društvenega doma!« **Tine:** »A tako! Koliko pa stane ena srečka. Kakšni so dobitki in koliko jih je?« **France:** »Poslušaj in dobro si zapomni! Cena srečki je 5 Din. Glavni dobitki so: mlad isker konj, polovnjak dobrega vina, klaftra bukovih drv, blago za moško in žensko obleko, nov hrastov sod, ki drži 3 hl itd. Sami lepi in vrednostni dobitki, katerih je 250. Njih skupna vrednost znaša čez 50.000 Din. Čuj, še to ti povem, Tine. Za pošiljatev denarja je priložena položnica. Zato nimaš razen dopisnice nobenih nadaljnih stroškov.« **Tine:** »Še ta teden si naročim več srečk. Pa k sosedom in znancem stopim, mogoče še ne vedo za to bogato loterijo. Pregovorim jih, da skupno naročimo. Korajža velja!« **France:** Svetujem ti, da ne pozabiš napisati svoj natančen naslov. Čas žrebanja in izžrebane številke pa bodo pravočasno objavljene v »Slovencu« in »Slovenskem gospodarju«. Torej, ne pozabi na srečke! Oprosti, mudi se mi! Bog te živi!«

Zabodel je 10. t. m. na Vičanskem vrhu pri Vel. Nedelji s kuhinjskim nožem Franc Majcen nekega moža, ki je bil takoj mrtev. Ker se je bal, da bi ga domačini linčali, se je javil še isti večer pri jetničarju okr. sodišča v Ormožu ter ga prosil, da ga zapre.

★ **Odlikovanje.** Nj. Vel. kralj je odlikoval s srebrno svetinjo za državljanske zasluge sodnega slugo in jetničarja pri okr. sodišču v Ormožu Karla Fe'ertaga.

★ **Slabe varnostne razmere.** V Ormožu se klatijo po mestu sumljivi elementi, ki prihajajo iz Hrvatske čez Dravo. V več slučajih je prebivalstvo samo potepuhe izročilo sodišču.

Čevlji na obroke

se dobe pri »VOIKA« — LJUBLJANA. nasproti »Mestnega Doma«.

★ **Dva ponesrečenca.** V Ljubljansko bolnico so pripeljali včeraj posestnika Leopolda Prašnikarja v Podlipcah. Mož je rezal na slamoreznici seno. Pri tem je ravnal tako neprevidno, da ga je pograbil stroj za desno roko in mu jo odrezal v zapestju. — Pri Trpinu na Rakeku pa je padel 23 letni klepar Albin Ernež s stopnic v klet. Tudi ta je dobil precej težke notranje poškodbe, vendar pa bo okreval.

★ **Roparski napad v gozdu Kačja rida.** Ljubljanska policija je dobila včeraj obvestilo, da se je izvršil pred par dnevi v gozdu Kačja rida predrzen roparski napad. Dne 5. marca je šla namreč posestnica Ana Saje iz Malega vrha št. 17 pri Mirni peči po državni cesti iz Novega mesta skozi gozd Kačja rida na Mali vrh. V gozdu med Kačjo rido in Hudem jo je ustavil nenadoma neznan moški, ki je stopil iz gozda. Stopil je tik nje in je zahteval z osornim glasom, da naj mu izroči denar. Ko mu je žena vsa prestrašena zagotovila, da res nima denarja pri sebi, ker prihaja iz Novega mesta, kjer je vse porabila, je začel ropar brskati in iskati denar po ročni torbici. Ker denarja ni našel, je vzel ženi nekaj metrov ševijota in kambrika in pa nekaj perila v vrednosti 600 Din. Ko ji je ropar vse to pobral, je pobegnil s plenom nazaj v gozd in sicer v smeri proti Straži. Po opisu žene, ki je zadevo takoj naznanila orožnikom, in ki so poslali poročilo tudi ljubljanski policiji, je ropar okoli 25 let star fant, precej velik, zagorel, brez brk, oblečen v sivo rjavo suknjo in je nosil rjavo športno čepico in črne čevlje. Drugih podatkov o tem mladem predrznem roparju do sedaj še nimajo.

★ **Požar** je izbruhnil 28. februarja nad hlevom Jožeta Samse v Podklancu št. 9 pri Sodražici. Zgorelo mu je vse gospodarsko poslopje s krmo in orodjem. Le z veliko požrtvovalnostjo gasilcev se je posrečilo rešiti sosednja poslopja. Posebno neustrašeno in pogumno sta nastopala g. načelnik Pirc in njegov sin, ki sta rešila konja iz gorečega hleva. Posestnik ima ogromno škodo na premičninah, katere ni imel zavarovane. Tudi poslopje, ki je zgorelo, je bilo vredno še enkrat več, nego znaša zavarovalnina. Ljudem pa je priporočati, da radi podpirajo prepotrebna gasilska društva, drugič pa, da naj zelo previdno ravnajo z lučjo, ko hodijo okoli hlevov in poslopij. Pogorelec se pa priporoča ljudem, da bo čimpreje spet hlev sezidal.

+ **Priprave chicaških Slovencev za evharistični kongres.** »Amer. Slovenec« z dne 20. februarja t. l. poroča: Dne 17. t. m. zvečer so imeli sejo vsi predsedniki in tajniki slovenskih katol. društev v naselbini glede predpriprav za evharistični kongres, ki se bo vršil v Chicagi letos od 20. do 24. junija. Zastopniki glavnega centralnega odbora so poročali, kaj je dosedaj sklenil glavni centralni odbor slovenske sekcije 28. evharističnega kongresa. V lokalni odbor za predpriprave so izvoljeni: Mr. Martin Kremesec, predsednik; Mr. Frank Kozjek, podpreds.; Mr. Stanley Kozjek, tajnik; Mr. Albin Zakrajšek, zapisnikar in Mr. And. Glavach, blagajnik.

Na tej seji lokalne sekcije župnije sv. Štefana se je sklenilo, da se priredi na belo endeljo igro in veliko veselico, katere čisti dobiček bo namenjen za financiranje stroškov v lastni župniji.

Zanimanje za evharistični kongres je med vsemi našimi društvi veliko. Vse je pripravljeno sodelovati in pomagati, da se bo to slav-

---

Dekan Anton Skubic:

Pravda ribniških kmetov leta 1573.

(Donesek za socialne zgodovinarje.)

(Konec.)

Zadolje in Ugar (sedaj naselbina Ugar ne obstoja več, ampak se je premaknila v Goričo vas) imata vsak dva cela grunta, torej skupaj 4 celozemljake. Zadoljca dajeta vsak po 1 gl. davka, Ugarjana pa po 2 gl. 9 kr., torej skupaj 6 gl. 18 kr. ter v naravi 4 škafe in 4 mere pšenice, 4 škafe ovsa, 16 kokoši, 60 jajc, 120 povesem, 2 voza drv, 4 konje za vožnjo vina. Žito sta dajala samo Ugarjana, drugo tudi Zadoljca. Razven tovornine niso imeli nikake druge tlake, samo pri popravi gradu so morali sodelovati, in Ugarjana sta morala pridelano in pridesetinjeno žito znositi v grajsko pristavo. Vso desetino pobere ribniška graščina, od mladine in čebel pa dobi tretjino župnik. Površine dajejo 8 polmer prosa, 4 kokoši, 60 povesem.

Gorenji Lazi s 4 grunti in 6 posestniki dajo davka 4 gl. 41 kr. in v naravi 14 škafov in 8 meric pšenice, 14 škafov prosa, 42 ovsa, 16 kokoši, 62 jajc, 120 povesem 6 voz drv. — Sušje s 3 polzemljaki daje 2 gl. 24 kr. davka in v žitu 6 škafov in 3 mere pšenice, 6 škafov prosa, 12 ovsa, 6 kokoši, 24 jajc, 45 povesem, 3 voze drv. — V Malem Zapotoku dajeta 2 celozemljaka 1 gl. 22 kr. davka ter 2 škafa in 4 mere pšenice, 8 škafov in 4 mere ovsa. — V Velikem Zapotoku daje 1 celozemljak 1 gl. 40 kr. davka, drugega nič. — Sinovica ima 4 celozemljake s 5 gl. 46 kr. 3 vinarji davka ter žita 12 škafov in 6 mer pšenice, 9 škafov prosa, 24 ovsa, 12 kokoši, 45 jajc, 90 povesem. Dva celozemljaka na Sinovici pa sta podložna graščaku na Bregu in dasta 2 gl. 19 kr. davka, 2 pujska, 2 jagnjeti, 2 meri pšenice, 4 mere prosa, 12 mer ovsa, 2 kokoši, 40 jajc, 2 konja za vinsko vožnjo. — Jurjevica ima 1 celozemljaka, ki da davka 1 gl. 20 kr., 1 škaf ovsa, 4 kokoši, 30 povesem, 15 jajc. En posestnik je podložen Bregu. — Lorenji Lazi in Sinovica dajeta vso desetino ribniški graščini ter površine 16 polmer prosa, 8 kokoši, 120 povesem; oba Zapotoka, Vinice in Sušje so podložne Juriju Hallerju, ki dobi dve tretjini desetine, tretjino ribniški župnik, dočim daje Jurjevica dve tretjini desetine na Ig in v Boštanj, tretjino pa župniku. — Vse te navedene vasi dajo 8 konj za vinsko vožnjo in tovornino in delajo na polju in travnikih roboto kakor drugi.

Breže imajo na 7 in pol grunta 10 posestnikov, ki dajo davka skupno 13 gl. 12 kr. ter 11 škafov in 6 mer pšenice, 12 škafov prosa, 36 škafov dobrega in 6 škafov »pasjega« ovsa (Hundtshabern), 27 kokoši, 129 jajc, 195 povesem, 10 voz drv, za soseskin svet 4 konje za vožnjo vina. Desetine dajejo dve tretjini na Ig in v Boštanj, tretjino župniku. Tlako delajo ribniški graščini kakor drugi, poleg tega pa morajo stesati in postaviti vislice, kadar ribniški graščak koga obeša. Poldrugi grunt v Brežah je podložen Bregu. Dva mlina v »Žagi« plačujeta 31 kr. davka.

Dolenji Lazi s 6 grunti in 7 posestniki dajejo davka 8 gl. 25 kr. ter žita 12 škafov in 12 mer pšenice, 12 škafov prosa, 48 škafov ovsa, 24 kokoši, 91 jajc, 180 povesem, 8 voz drv. — V Bezgovici daje 1 grunt 48 kr. davka, v naravi ničesar. — En grunt Pod sv. Ano da 49 kr. 1 vinar. V Zapužah dasta 2 celozemljaka 1 gl. 48 kr. ter 2 škafa »pasjega« ovsa. Vsa ta soseska da 5 konj za vinsko vožnjo in ima običajno tlako. Razven 1 grunta v Lazih, ki je podložen Hallerju, so vsi služni ribniški graščini, kamor dajejo dve tretjini desetine, tretjino pa župniku. Za površino dajejo 30 polmer prosa, 15 kokoši, 225 povesem. V Dol. Lazih so 3 mlini, ki plačujejo 42 kr. in 2 vinarja davka.

Ravnidol ima 1 celozemljaka z 1 gl. 40 kr. davka, Lipovšica 3 celozemljake ki dajo davka 6 gl. 49 kr. 2 vinarja ter 6 škafov pšenice, 6 prosa, 10 ovsa, 6 kokoši, 24 jajc, 45 povesem, 3 voze drv. — Zamostec ima 13 gruntov, med temi 5 celozemljakov in 4 dvozemljake, ki dajo 16 gl. 16 kr. davka, v naturi pa samo 9 voz drv in 5 konj za vinsko vožnjo. Tlako delajo enako drugim. Podložni so Ribnici ter dajejo v navadnem razmerju desetino graščaku in župniku; v Zamostcu pa sta dva podložna Jošiu Jožefu pl. Thurnu, ki dajeta desetine po tretjino ribniškemu graščaku, župniku in Thurnu. Površina znaša 30 polmer prosa, 15 kokoši in 225 povesem.

Sodražica je mogočna vas ki ima 16 celozemljakov, podložnih Ribnici. Davka dajejo 33 gl. 20 kr. ter 32 škafov in 16 mer pšenice, 48 škafov prosa, 96 škafov ovsa, 32 kokoši, 128 jajc, 240 povesem, 16 voz drv. Tlačanijo kakor drugi in dajo 16 konj za vinsko vožnjo. Desetino dajejo graščaku in župniku v navadnem razmerju. Za površino imajo 32 polmer prosa, 16 kokoši, 240 povesem. Štirje kmetje v Sodražici so podložni Thurnu; od desetine teh dobi Thurn, ribniški graščak in župnik vsak po eno tretjino. Površine pa dajejo zadnji štirje 8 polmer prosa, 4 kokoši, 60 povesem. En grunt je podložen Bregu. Trije sodraški mlini in ene stope plačujejo 58 kr. in 2 vinarja davka.

V Žigmaricah je 10 celozemljakov, podložnih Ribnici, ki dajejo 19 gl. 52 kr. 2 vin. davka, v naturi pa 20 škafov in 10 mer pšenice, 20 škafov prosa, 50 ovsa, 20 kokoši, 80 jajc, 150 povesem, 10 voz drv. Vina ne vozijo. Dva grunta sta podložna ribniškemu župniku. Desetino dobita graščak in župnik, kakor pri prejšnjih. Površine dajo 24 polmer prosa, 12 kokoši, 180 povesem. Tlačanijo kakor drugi, samo da gnoja ne vozijo, ampak ga samo nakladajo.

Suhadolnica (sedaj ni več naselbine pod tem imenom, ampak se je pozneje razdelila v manjše vasi, kakor Globeli, Podklanec) ima

lje kolikor se bo tikalo in zahtevalo od nas Slovencev v največji meri kar najbolje izvedlo.

★ **Smrtna nesreča med ameriškimi Slovenci.** V Balerki pri Babentonu, O., je pri delu ubilo slovenskega mladeniča J. Mramorja, ki je bil prišel s svojim očetom iz Pennsylvanije iskat boljšega zaslužka.

★ **Smrtna kosa med ameriškimi rojaki.** Nagle smrti je umrl v Jolietu, Ill. 66 letni Mihael Kočevar, eden starih slovenskih pionirjev. Pokojnik je bil doma iz Vranovišč pri Črnomlju; bil je vedrega značaja in zelo radodaren, posebno za slovensko faro sv. Jožefa. Kot izvrsten gostilničar je bil silno priljubljen ne samo med rojaki, marveč tudi med ostalimi narodnostmi in okrog njegove krste so se zbrali beli in črni, Slovenci, Hrvati in Angleži. Bil je zaveden Slovenec in zvest katoličan. Zapustil je soprogo in devet otrok. — V Clevelandu so umrli: 41 letna Jožefa Germ, roj. Tomšič, doma iz Fužin pri Žužemberku; zapustila je soproga in 5 otrok; Ana Štepic, roj Kolenc, trgovčeva soproga; zapustila je moža in 6 otrok; 49 letni Frank Jankole, doma iz Dvora pri Žužemberku, kjer je zapustil ženo in tri otroke. — V Sheboyganu, Wis., je umrl John Markelje, doma iz Krsin vrha pri Škocjanu.

★ Vabimo vse, ki se bavijo z mlekarstvom, sirarstvom, dalje mlekarske tehnike in trgovce teh strok, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora (strogo nestrankarskega) »Mlekarskega društva za Slovenijo«, ki se bo vršil na praznik dne 25. marca t. l. ob pol 10. uri dopoldne v dvorani »Kmetijske družbe za Slovenijo« v Ljubljani, Turjaški trg 3, I. nadstropje s sledečim dnevnim redom: 1. poročila, 2. odobritev poročil, 3. volitve funkijonarjev. Interesenti naj skrbijo, da pridejo zastopniki iz vseh okrajnih glavarstev. — Za pripravljalni odbor »Mlekarskega drutva za Slovenijo«: I. Florjančič, predsednik in dipl. agr. A. Jamnik, tajnik.

Shod posestnikov iz Šoštanja in okolice radi previsoke davčne obremenitve se vrši v nedeljo 14. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani hotela »Jugoslavija« v Šoštanju. Poročevalec g. I. Frelih iz Ljubljane. K obilni udeležbi vabi odbor.

★ »Čajanka.« Ali ste že poskusili čajne mešanice »Čajanka« in Globus-vanilijev sladkor? Poskusite, potem ne kupite več drugih znamk! 8548

Ljubljana

⊙ **Jutri zvečer** ob 7 se vrši v telovadnici šole na Grabnu telovadna akademija Orlovskega odseka Ljubljana Sv. Jakob. Vse prijatelje Orlovstva, zlasti naše prijatelje iz Št. Jakobskega okraja, vabi k polnoštevilni udeležbi — odbor.

⊙ **Skioptično predavanje v Križankah.** V ponedeljek bo predaval v »Stolni prosveti« v Križankah g. prof. Iv. Mlakar. Predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike.

⊙ **Umrl** je na Čopovi cesti št. 21 vadniškemu profesorju g. Lenarčiču sin-edinec Roman v dobi 18 let. Pokojni je bil brat g. Ante Lenarčiča, ki se je pred dvema letoma ponesrečil v triglavskem pogorju. Pogreb pojde danes pop. ob pol 5 na pokopališče k Sv. Križu. Težko prizadeti rodbini naše sožalje!

⊙ **Družabni večer za Stadion.** Družabni klub vabi svoje člane in po njih vpeljane goste k današnjemu družabnemu večeru, ki se vrši ob 8. zvečer v dvorani Akad. doma.

⊙ **Ponesrečena ubožica.** Na Kongresnem trgu se je ponesrečila 50 letna ubožica Leopoldina Ambrožičeva iz Vodmata. Ko je stopila iz neke trgovine, ji je spodrsnilo na pragu in je žena tako nesrečno padla, da si je zlomila nogo in je dobila tudi notranje poškodbe. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v bolnico.

⊙ **Pobegnil** je od narednika Pavla Radešča od 40. pešpolka v Mišičevi vojašnici štirinajstletni pastorek Ivan Kolonič. Zakaj in kam je fant pobegnil, do sedaj še niso ugotovili.

⊙ **Hudobnež ali norec.** Ob Dolničarjevem drevoredu proti Šmartnem pohaja, kakor se glasi več ovadb, neki še mlad, srednje dobro oblečen fant. Ob cesti preži na ženske. Če naleti na samo žensko, stopi k njej, ne govori nič, pa se nespodobno vede. Nekaj časa jo spremlja, nato pa pobegne zopet v gozd. Okoličani so ga večkrat zasledovali in iskali, pa ga ne morejo najti.

⊙ **Pobegla dijaka.** Dne 10. marca sta pobegnila iz Ljubljane dva šestošolca ljubljanske gimnazije. Eden je vzel baje večjo vsoto denarja. Sumijo, da sta krenila dijaka v Zagreb in od tod proti Sušaku. Vzrok pobega ni znan.

⊙ **Skesan samomorilec.** Petinšestdesetletni berač Ivan Turk, doma iz Laz, občina Planina, se je vstavil predvčerajšnjim okoli petnajste ure na Šentpeterskem mostu. Nekaj časa je postaval mož po mostu sem in tja. Nato pa se je naenkrat pognal čez ograjo in skočil v vodo. Padel je k sreči v malo vodo ob obrežju, otresel se je nekoliko, ker mu je bila voda premrzla in posrečilo se mu je, da je še sam prilezel iz mrzle kopeli. Zunaj je povedal ljudem, da je star že šestdeset let, bolan in je tako oslabel, da ne more nič več beračiti. Zato je sklenil na mostu, da napravi konec vsem tem nadležnostim s tem, da skoči v vodo. Priletel pa je tako srečno ob breg, da se ni nič poškodoval.

IV. akademija Jugoslov. orlovske zveze

7. III. 1926.

(Tehnično poročilo.)

Telovadne točke, ki so bile poglavitni del sporeda, so hotele pokazati deloma povprečno, deloma vrhovno stopnjo sedanjega dela v telovadnici. To delo se vrši tudi v znamenju priprav za udeležbo reprezentančne vrste v Rimu. Med povprečne točke moramo uvrstiti proste vaje članov in članic za leto 1926. Članske vaje so sestavljene iz učinkovitih gibov, ki so večjidel ostro odrezani in zelo dobro ustrezajo hkratnemu izvajanju v masi. Te vaje je vadilo 8 telovadcev gladko, mestoma celo vzorno, le telovadec na desni spredaj ni bil dovolj zbran.

V vajah za članice je v coleti preveč poiskane mehkobe; izvedba pa je bila — z dvema izjemama — prav dobra.

Izbrana vrsta sedmih članov je na konju izvajala po eno obvezno in eno poljubno vajo, je takoj segla v nepričakovano višino. Sigurnost in eleganca na tem marsikateremu telovadcu zagrenjenem orodju je pričala o sistematičnosti orodne telovadbe pri nas v zadnjih letih. Zlasti je reba omeniti višino koles in strigov, lepo neprisiljeno vezavo in efektne konce vaj. Poljubna vaja posameznih telovadcev je vzbujala občudovanje.

Od te zunanje učinkujoče in tehnično bogate točke smo dobili pogled v popolnoma nasprotni svet: Ritmične vaje članic na skladbo Franca Nerude: Slovanska uspavanka. Ta najskrajnejša vrsta telesnil vaj, kjer so gibi ob godbi enakovredni tolmači čuvstvene vsebine, je v našem slučaju prešla radi svoje finosti v prav trpeče ostro občutje; skoraj ne vemo, komu bi prisodili prvenstvo, ali sestavitelju ali izvajateljkam. Dočim so navadne telovadne vaje zlasti orodne, konservativne, celo stereotipne, vidimo tukaj ogromen napredek v pojmovanju telesa in njega umetniške izrabe. Temu izvajanju, ki je bilo nadvse moderno in lepo, bi prisodil prvo mesto. Na isti višini je bilo tudi tolmačenje pesmi Za materjo: Globoko zajeta vsebina v gibih, originalnost in delikatnost, vse skoraj na skrajnih koncih čutov, vse je zamamilo gledalce. Le petje za odrom ni bilo dobro in je motilo izvajanje.

V marsičem so te dve točki dosegale lahnoaletične sestave, ki jih je izvajalo na godbo 8 članov. Vsebina je efektno zunanja, sestava ritmično okrašena; pestrost se kaže v menjanju položaja posameznih telovadcev v konfrontacijo, afrontacijo, decentracijo in koncentracijo. Osrednji motiv prve vaje je raztrgaj vez, druge: udari s palico, tretje: vrzi kroglo — sklep je napol rajalen. Izvedba je bila sigurna in elegantna, majhno utrujenost je pokazal pri zadnji vaji osredni telovadec. Vaje s ščiti so bile novost tega sporeda. Sestavljavec je stiliziral na eleganten način vse faze napada in obrambe tako, da si imel ob godbi občutek svojevrstnega bojnega plesa. Izvedli so te vaje štirje telovadci brezhibno in temperamentno in občinstvo so zelo užgali. Čuvstva tenkočutnega etika najbrže niso tako zelo vnele, kot vaje pa so prvovrstne.

Orodna telovadba je sledila še v dveh ločenih točkah, na bradlji in na konju. Na obeh sta nastopili vrsti po 7 telovadcev. Kakor na konju tako je bila tudi tu prva vaja obvezna, druga poljubna. Obligatna vaja je dosegala zmerno višino, dočim smo pri poljubnih vajah videli najtežje prvine in sestavine, enako elegantne kot drzne skoke. Pohvaliti je treba raznolikost v prvinah in v vezavi zlasti v koncih, ko si niti dve vaji nista bili nič podobni. Ti telovadci so pokazali, da je orodna telovadba izredno napredovala prav v zadnjem času, od tedaj, ko so Orli začeli nastopati kot borci na mednarodnih tekmah. Nedeljska akademija je pokazala, da so te vrste vedno solidnejše in močnejše in da bodo žele še novih uspehov. Orodna telovadba in ritmične vaje so podale dokaz velikega napredka dveh skrajnih strani orlovske telovadne kulture, ki sta obe potrebni, ena v silo in tehniko, druga v finost in občutje.

Zborna deklamacija Pregljevih Jakobovih vitezov me je estetično motila. V tem tolmačenju — kleče — se mi je zdel prelom z celotnim sporedom prevelik in tendenca prezunanja. Deklamatorji pa so imeli prav lepo razdeljene in čiste glasove.

Številna skupina na bradlji in konju, ki so jo vzdržali telovadci ob sviranju orlovske himne je bogati in nepričakovano zreli večer zaključila. F. K.

Maribor

□ **Sklep politične šole.** Pretekli četrtek se je v Mariboru zaključila politična šola s končnim predavanjem: Kompetence bivših deželnih odborov in namestništev v primeri z samoupravnimi kompetencami, katere predvidevajo naša ustava in zakoni. Šola je rodila najlepše uspehe v splošno zadovoljstvo vodstva in posameznikov — udeležencev ter se je končala z željo: prihodnjo jesen jo nadaljujemo! To leto smo obravnavali socialna, politična, kulturna in gospodarska vprašanja na splošno, prihodnjič pa gremo posameznemu vprašanju do dna! Obravnavala so se skoro vsa važna vprašanja v dveh oddelkih. Dr. Jeraj je v uvodnem predavanju razmotrival o osnovnih pojmih družbe, dr. Veble pa je pojasnil pojmovanje države s pravnega, sociološkega in kulturnega stališča. Mariborski župan dr. Leskovar je izčrpno obdelal občino in njene naloge, izvedel primero med njo in samoupravo, dr. Campa pa je obdelal v ciklusu predavanj osnovne pojme o politiki, o ustavi na splošno ter specielno jugoslovansko ustavo; dalje osnovna načela o razmerju med cerkvijo in državo in šolo iz zgodovinskega in načelnega stališča; dalje historičen razvoj pravnih aktov do združitve SHS ter obdelal vprašanje predvidenih samoupravnih kompetenc sedaj ter dejanskih onjih — nekdaj. Narodni poslanec Pušenjak je v dveh večjih predavanjih podal osnovo reelnega in našega državnega gospodarstva ter izčrpno obdelal sedanji proračun z vidika narodnega gospodarstva. Poslanec Žebot je v vmesnih referatih podajal poročila o politični situaciji. Vodil jo je z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo g. prof. Prijatelj, ki je šolo zamislil in izpeljal. Javljeni udeleženci so redno pohajali vsa predavanja ter bodo v bodoče nedvomno najvnetejši propagatorji sistematičnega dela, ki edino rodi trajne uspehe.

□ **Protestni shod narodnih strokovnih delavskih organizacij** se bo vršil v nedeljo dne 14. marca ob 10 dopoldne v mali dvorani Nar. doma. Shod je sklican radi krivic, katere se gode rudarjem v Trbovljah in v protest proti postopanju Trboveljske premogokopne družbe. Shod sklicujejo: Jugoslov. strokovna zveza, narodno soc. strokovna zveza, Unija in delavska sekcija Orjune. Ker so socialisti onemogočili skupen nastop vseh delavcev, je dolžnost narodnih delavskih organizacij, da se shoda udeleže polnoštevilno.

□ **Redek jubilej.** Kat. društvo mojstrov v Mariboru — edino te vrste v Jugoslaviji, bo obhajalo sredi junija 25letnico svojega obstoja. Društvo šteje do 100 članov-mojstrov, ima lastno hranilnico in posojilnico ter razpolaga z lepimi društvenimi prostori, katere daje 4krat na teden društvu Kat. rok. pomočnikov na razpolago. Ob priliki te proslave bo društvo blagoslovilo tudi svoj novi prapor. Društvu načeluje slikarski mojster g. Ivan Lorber.

□ **Dijaški orlovski dan v Mariboru.** 18. in 19. marca se vrši v Mariboru dijaški orlovski dan. Ta dan ne bo samo lokalnega pomena, ampak je po svoji vsebini in obliki zasnovan v širšem obsegu kot dijaški dan, ker naj da vzpodbudo za poglobitev dijaškega kulturnega programa med Slovenci in tudi Hrvati sploh. Referenti bodo v svojih predavanjih posegli na vsa polja, ki danes zanimajo našega dijaka. Podrobnejši spored se še objavi.

□ **Občni zbor angleškega krožka** se vrši 15. t. m. v državni realki v prostorih VI. razreda ob 7 zvečer z običajnim dnevnim redom. Kdor ni še poravnal članarine, naj jo do tega dne poravna pri g. ravnatelju Zupančiču v realki.

□ **Osebna vest.** Učiteljica Tribnik Krista je prestavljena iz IV. deške osnovne šole v Mariboru na dekliško šolo v Studence. Šola bo torej kot šestrazrednica z 2 paralelkama razpolagala z 5 učnimi močmi, ker gospod Grčar še ni nastopil. Hvalevredno pa je, da je g. prosvetni šef z energično roko začel delati red. Pravilno!

□ **Turške šege in obrti** se v Mariboru krepko razvijajo. Poleg preprostih stojnic na križ-kraž stojalih imamo na Grajskem trgu tudi že turško kavarno, kjer se udejstvuje fes in se vidijo na obskurnem dvorišču čepeči ljudje z skodelicami v rokah. Vse kaže, da se bomo morali na vse privaditi.

□ **Nova pravoslavna cerkev v Mariboru.** Pravoslavna cerkvena občina ni zadovoljna s prostori ob Dravi, ki naj bi jih porabila v bogoslužne svrhe. Kakor doznavamo iz njihovih vrst, se pravoslavna cerkvena občina poteguje za zemljišče med realko in velikim županstvom, kjer bi si postavila lastno cerkev. Ravno ta prostor pa je namenjen bodočemu novemu rotovžu ter najbrž s to cerkvijo na tem mestu ne bo nič.

□ **Mohorjani!** Ker je čas vpisovanja v Mohorjevo družbo podaljšan do 19. marca, porabimo te zadnje dneve za neutrudljivo agitacijo v prid Mohorjevi družbi!

Celje

Požar. Med petkovo sejo občinskega sveta se je spet razširila vest, da gori na Lopati. Gasilci so takoj odšli proti mestu požara, a so med potom spoznali, da gori v daljnji okolici našega okraja, in so se vsled tega zopet vrnili v Celje.

Društvo hišnih posestnikov za Celje in okolico ima dne 13. t. m. svoj občni zbor, ki se vrši ob 8 zvečer v hotelu »Pošta«.

Občinska seja mestnega sveta. G. župan otvori sejo točno ob 5. uri popoldne. Takoj ob pričetku je nastal med g. županom in večino občinskega sveta nesporazum, ker je stal g. župan na

---

9 zemljišč, in sicer 8 celozemljakov in 1 pust grunt, ki daje samo 37 kr. davka, drugega nič. V celoti dajejo davka 9 gl. 58 kr. V žitu ima dajatev samo 6 zemljišč, in sicer 17 škafov in 11 mer pšenice, 11 škafov prosa, 37 ovsa, 12 kokoši, 83 jajc, 165 povesem, 6 voz drv. Vina ne vozijo. Tlačanijo kakor v Žigmaricah. Vsi so podložni ribniški graščini. Desetino dajejo v istem razmerju kakor prejšnji, površine pa 26 polmer prosa, 13 kokoši, 195 povesem. Podklancem plačujejo 3 mlini 55 kr. davka.

Na Gori so 4 celozemljaki, ki dajejo od 4 gruntov in 4 lazov 3 gl. 31 kr. davka in 1 škaf pšenice. Za tlako dajejo 4 konje za vinsko vožnjo ter popravljajo grad in pristavo. Druge tlake in dajatve nimajo, desetini pa se s Suhadolnico vred in je tudi površina že tam všteta.

Loški potok ima 4 celozemljake, ki dajejo 4 gl. davka in 4 tovore soli, drugega nič. Podložni so ribniškemu graščaku, ki mu dajejo dve tretjini desetine, tretjino pa bloškemu župniku, kamor so vfarani. Za površino dajejo 8 polmer prosa, 4 kokoši in 60 povesem. Tam pa ima tudi turjaški graščak svoje podložnike, ki jih je pozneje odkupil ribniški.

Retje imajo 8 gruntov z 9 posestniki, ki dajejo davka 6 gl. 10 kr. in 9 tovorov soli, drugega nič. Podložni so Juriju Hallerju, ki mu dajejo dve tretjini desetine, eno tretjino pa bi jo moral dobiti bloški župnik, ki pa so mu jo odtrgali lutrovski Turjačani.

V Danah pri Ribnici je imel graščak z Brega 6 gruntov, na katerih je sedelo 10 posestnikov, ki so dajali davka 7 gl. 2 vin., 6 pujskov, 6 jagnjet, 12 mer pšenice, 12 prosa, 36 ovsa, 12 fižola in ješprenja, 18 kokoši, 90 jajc, 9 desetičev (kit) prediva. Desetinil pa je v Danah ribniški graščak, ki si je delil desetino po navadnem razmerju z župnikom; poleg te pa je graščak dobil še 12 polmer prosa, 11 kokoši, 90 povesem. Vsak polhar mu mora dati po 10 polhov.

V Bukovici sta 2 posestnika podložna Juriju Hallerju, 4 z dvema gruntoma pa graščini na Igu. Desetino dajejo ribniškemu graščaku in župniku kakor Danci, povrh pa 6 polmeric prosa, 3 kokoši, 45 povesem. Davka ni zabeleženega nikakega.

V Kotu so 3 gruntarji, podložni graščaku na Bregu, ki dajejo 2 gl. 54 kr. davka, 4 mere in 3 in pol merice (masl) pšenice, 10 mer ovsa. Desetino dajejo v Ribnico kakor prejšnji, in povrh 6 polmer prosa, 3 kokoši, 50 povesem. Zadnje tri vasi nimajo nikake tlake.

Sajevec s 4 grunti je tudi podložen Bregu in daje tja dve tretjini desetine, tretjino pa župniku. — Vas Slatnik, ki šteje 30 zemljišč in 1 mlin z 38 kr. davka, je vsa podložna graščini na Bregu, dočim je vas Breg sama last tamošnjega graščaka (Leibeigene). Ti so bili torej res sami sužnji. Dajatev vsakega Bregu podložnega grunta se je leta 1570. cenila na 1 gl. Velike Poljane so dajale svoje davščine graščini na Ortneku, ki je imela tudi po nekaterih vaseh v ribniški dolini (v Slatniku) male dohodke.

Podložniki breške graščine iz Otavic, Dan, Kota in Sinovice ter Sajevca so dajali na Breg 18 mer, 3 in pol merice in povrh 33 velnic pšenice, kar je znašalo po tedanji meri 12 ljubljanskih starov. Friderik pl. Brniški (Werneg), ki je leta 1570. kupil od dotedanjih lastnikov Krištofa in Hansa pl. Lembegov grad na Bregu, je računal en ljubljanski star pšenice po 10 kr. 2 vin.; torej je stalo 12 ljubljanskih starov pšenice 2 gl. 6 kr. Prosa so omenjene vasi dajale 16 mer ali 4 in tretjino stara; star po 4 kr. 1 vin., znese 19 kr. Ovsa je 58 mer in 9 velnic, to je 21 starov; star po 5 kr. 3 vin., skupaj 2 gl. 3 vin. Fižola in ješprenja 12 meric, to je 2 stara, ki staneta 21 kr. Pujskov 11 po 8 kr., stane skupaj 11 gl. 28 kr. Jagnjet 11 po 3 kr., stane 33 kr. Kokoši 54, stane 27 kr. (Torej je stala kokoš pol krajcarja.) Jajc 190, stane skupaj 4 kr. 3 vin. Prediva 9 kit po 1 kr. 1 vin., stane 11 kr. (Breški urbar iz l. 1570. v ribniškem grajskem arhivu.) Te cene sem navedel, da moremo približno izračunati, koliko so Ribničani dajali davka, ako primerjamo vrednost denarja z naravnimi pridelki. Kje naj so ljudje dobili denar!

Ker sem opetovano navajal povesma prediva, naj pripomnim, koliko je to. Kar je terica posušenega lanu vzela enkrat v roko in ga na prvo roko otrla, je dalo »pest« prediva. Dve terici sta zložili vsaka svojo pest skupaj, in je samo ena gladila naprej in te dve pesti sta bili »povesmo« (Haarreisten). Dve povesmi dasta en »par«, 12 parov pa eno »kito« ali »pušelj«. Ribničani pa so vzeli 30 povesem skupaj in so to količino imenovali »desetič« (Haarzehling).

Do leta 1573. je bila navada, da so ribniški graščaki jemali od podložnikov žito v potlačeni in zvrhani meri. Urbar iz tega leta pa določa, da se težko žito, to je pšenica, proso in oves, ne sme v meri tlačiti, ampak se ima jemati poglajena (»poštrihana«) mera, da ne bodo podložniki preveč stiskani.

Vsi doslej navedeni kmetje, razven onih z Brega, so bili svobodnjaki. Poleg njih pa so bili še nesvobodnjaki, ki so obdelovali grajsko posest, je niso smeli prodati ali svojevoljno zapustiti, ako so niso postavno odkupili. Takih je bilo v Ribnici, kakor že omenjeno, 43, v Dolenji vasi 5, ki so dajali davka po 7 kr. 2 vin., skupaj 38 kr. 2 vin., v Prigorici 3, ki dajejo davka skupno 22 kr. 2 vin., v Brežah 2, dajeta 15 kr., v Retju 2, dajeta 16 kr. davka.

Ribniški graščak je imel po celem svojem gospodstvu ali sodniji pobirati tudi mitnino, ki jo je semintja dajal v najem za letnih 100 renskih goldinarjev (rajnišev).

Ves ribniški okoliš, to so celotne današnje župnije Ribnica, Dolenja vas, Sodražica, Gora in Loški potok, je dajal svojim gospodom tele davščine: v denarju 369 gl. 3 kr. 1 vinar; pšenice 495 škafov, 3 škafi en ljubljanski star po 10 kr. 2 vin., se ceni skupno na

stališču, da je seja le nadaljevanje prejšnje seje, ki se je vršila v petek preteklega tedna, medtem ko je opozicija, obstoječa iz večine občinskega sveta, bila mnenja, da je to popolnoma nova redna seja in sicer taka, kakor se je glasilo tudi vabilo. To je imelo radi tega pomen, ker je hotela opozicija, da prideta do obravnave dva predloga pred nadaljevanjem dnevnega reda, medtem ko je župan bil mnenja, da bi se ta dva predloga stavila tekom seje, odnosno na konec seje. Opozicija se je temu stališču prilagodila, ker ji ni bilo na tem, da bi ovirala delovanje občinskega sveta. Nato je prišlo poročilo finančno-gospodarskega odseka, kjer so bili najvažnejši sklepi kakor sledi: Proda se mestni svet na voglu Vodnikove in Kralja Petra ceste Ljudski posojilnici, Mestni hranilnici in Lasinemu domu za skupno vsoto 372.000 Din. Opozoriti je mesarja Gorenjaka, da bo moral sedaj njegovo hišico podreti. Imenovanim zavodom se izrazi želja, da morajo za one stranke, ki se bodo morale sedaj izseliti iz onih hišic, katere bodo podrli, dati pozneje v svojih hišah po možnosti stanovanja na razpolago. Vsled tega se je tudi pri kupni ceni popustilo skoroda za 100.000 Din v primeri z zneskom, kot ga je cenil stavbenik Gologranc. Ker ima justična uprava v II. nadstropju magistratne hiše nastanjeno okrajno sodišče, se ji zviša najemnina od letnih 7.261 Din na letnih 36.000 Din. Ponudba Šamotne tovarne za odkup parcele, ki leži med Pertinačevo tovarno in občinsko cesto, se odbije. Šamotna tovarna je namreč največji interesent pri dražbi Pertinačeve tovarne, a bi obenem želela, da bi obč. svet odkupil omenjeno parcelo. Olepševalnemu društvu se podeli 2.000 Din kot prispevek za napravo pota pred Hrvatsko štedionico. Planinskemu društvu se podeli 1.000 Din v svrho naprave koče na Korošici. Ravno tako se daruje Dramatičnemu društvu za popravila v mestnem gledališču znesek 2.100 Din. — Glede nove brvi čez Voglajno sklene občinski svet stopiti v zvezo z okoliško občino in priporočati načrt tesarja g. Kukovca in sicer za 52.422 Din. Tu naj bi vsaka občina prispevala s polovico tega zneska. Betoniran most z betonskimi nosilci bi stal nad 300.000 Din, kar je predrago. Dalje naj se takoj razpiše, kakor hitro bo okoliška občina pristala na načrt. Nato je sledila tajna seja v personalno-pravnem odseku, v katerem je bilo sklenjeno, da se izvoli komisija, vsaka stranka po enega člana, ki ima nalogo, da načne vprašanje reforme mestne uprave. Odobri se nato izdatek za novo razsvetljavo v parku, 44.000 Din. Odbije se prošnja okoliške občine za znižanje cene pri plinu. Nato pride v razpravo sporna zadeva med občino in Jugo-Siemens, kjer zahteva poslednja tvrdka kot ostanek na opravljenem elektrotehničnem delu preko 81.000 Din. Mestni magistrat ji je pa ponudil 50.000 Din, kar mestni svet potrdi. Z elektrarno Falo se je pripravila pogodba, po kateri bi stal nočni tok v obrtne svrhe 35 para na uro, za zasebne svrhe pa 70 para na uro. Ker je to vendarle še vedno previsoko, se naloži odseku, da zadevo skuša še enkrat obnoviti in doseči občutno znižanje teh cen. Ker je mestni vodovod, ki je speljan iz bližine Vitanja, nezadosten in na več mestih defekten, tako, da gre delovanje v izgubo nad 1.000 hl, se mora napraviti v mestnem parku čimprej pri vrelcu, ki stoji občini na razpolago, rezervni vodovod, obenem z vso potrebno tehnično napravo, da bo mogoče to vodo speljati v bazen na Miklavški hrib. To delo bi stalo približno 275.000 Din, katera vsota bi se krila z delnim preostankom in z delnim posojilom, ki naj ga občina v to svrho najame. Zadeva je skrajno nujna, ker se lahko zgodi, da bi mesto v najkrajšem času bilo po več dni brez vode. To delo naj se takoj razpiše. Pri tem poudarja tudi poročevalec, da rabi industrija v mestu in okolici skrajno veliko vode in da se bodo tudi ta podjetja pritegnila k prispevkom za vodovod. Nato poroča referent za pokopališče in predlaga neka popravljalna dela, ki so nujna. Tudi naj se razpiše mesto grobarja, ki je službo odpovedal. Vojaško oblast je pa treba naprositi, da pomaga pri ureditvi vojaških grobov. Nato se je razpredla debata o novi mestni nadlogi, to so naši turški medičarji. Ti prodajajo po mestu brez vsakega dovoljenja turški med in druge slaščice in navajajo s tem otroke k brezpotrebnim izdatkom. Tudi v zdravstvenem oziru ni način te prodaje prvovrsten. Zato pres' občinski svet g. župana, da intervenira pri okrajnem glavarstvu in prepreči to prodajo po mestu. Nato pride v par slučajih do bojnega glasovanja med občinskimi svetniki radi posameznih stojnic, ki so jih zaprosili posamezni obrtniki. Tekom debate je zastopal občinski svetnik Bizjak posebno vehemntno stališče, v katerem je le v delnih slučajih uspel. Nato pridejo različne stavbene zadeve do sklepanja in se med drugimi dovoli tudi Stermeckiju, da sme dvigniti svojo hišo na voglu Prešernove in Kralja Petra ceste za eno nadstopje. Med slučajnostmi je bil najvažnejši predlog lekarnarja Posavca, ki meri na to, da finančni in gospodarski odsek in odsek za podjetja določita v skupni seji za vsako podjetje enega občinskega odbornika, ki ima nalogo, da nadzira dotično podjetje in stavi reformne predloge. — Seja je trajala od 5. ure popoldne do 11. ure zvečer in je služila v dokaz, da je občinski svet tudi delaven, ako le hoče.

Kulturni pregled

Ob svoji petdesetletnici,

ki sem jo te dni praznoval, sem bil prepričan, da se me bo kak znanec in ljubitelj gledališča spomnil na ta ali na oni način. Toda ko sem sanjal o jubileju, si nisem mogel niti oddaleč predstavljati, da me bo počastilo za moje skromno delovanje v toliki meri tako mnogoštevilno občinstvo iz vseh slojev celokupne naše domovine. Preveč sem še prevzet od ganjenja nad tolikim počaščenjem, da bi se mogel že danes spomniti z iskreno zahvalo vsakogar posamezno. Saj so bili vsi, ki jih jaz poznam, in vsi, ki poznajo mene.

Prav mnogo jih je bilo še iz lepih starih časov, mnogo pa tudi naših najmlajših, ki so prišli čestitat namesto umrlih mojih starih znancev in tovarišev. Besede, ki bi mogla izraziti moje občutke in zahvalnost, v tem trenutku ne morem najti. Bodite pa prepričani, da jo bom našel na odru, če mi bo usoda dovolila še nadalje sodelovati.

Hvala Vam, prisrčna hvala vsem, znanim in neznanim! S solzami v očeh, z nežnostjo v srcu, se Vam zahvaljuje Vaš petdesetletni jubilant in Vam kliče: Bog Vam poplačaj!

Predvsem pa se moram zahvaliti za darove, vence in prisrčne častitke in posebej še nežnemu spolu za še nežnejše izraze simpatij — pri tem se nisem držal nobenega reda in abecede, zakaj vsem sem enako hvaležen:

Upravi in ravnateljem kr. narodnega gledališča v Ljubljani, slavnemu »Dram. dr.« v Ljubljani in njenemu delegatu g. ravnatelju A. Praprotniku, mestni občini ljubljanski in g. nadsvetniku Fr. Govekarju za podeljeno meščanstvo in dar, narodnemu ženstvu na čelu milostljivi gej. Fr. dr. Tavčarjevi za čestitke in darove, prevzvišenemu knezoškofu ljubljanskemu dr. A. B. Jegliču za čestitke, velikemu županu dr. Baltiču, delegatu ministrstva financ dr. Šavniku, visokim damam starih aristokratskih rodbin, klubu »Primorke« in našim dnevnikom, ki so s toliko ljubeznijo priobčevali članke o mojem jubileju, akademskemu društvu »Jadran«, društvu »Bratstvo«, češki mladeži, društvu slov. književnikov, društvu rokodelskih pomočnikov, Ljudskemu odru, g. Pfeiferju za »Dramsko društvo« v Celju, gg. Bukšekovi in Bratinu za Nar. gledališče v Mariboru, gg. Podgorski in Nučič za dar in čestitke Zagreba, Osijeka, Splita in Sarajeva, g. Remsu za ameriške Slovence in »Glas Naroda«, malim kolegicam — amaterkam »Mladike« za čestitko, ki me je do solz ganila, rodbinam Kokaljevi in Traunovi, vsem ljubim kolegicam in kolegom, odboru za moj jubilej na čelu gdčni R. Thalerjevi, orkestru opernega gledališča, tehničnemu osobju drame, tvrdkam Magdič, Bešter, Nizza, Bajt, Korzika, Šinkovec-Soss, Šimenc in Herzmansky, zvezi pevskih društev in pevovodji g. Zorku Prelovcu itd.

Vsem kličem: Prisrčna Vam hvala, ne bom Vas pozabil, Bog Vam povrni! — Vaš Danilo.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, 13. marca: »Henrik IV.« — Red C.
14. marca, nedelja: Ob treh popoldne »Deseti brat« Ljudska predstva po znižanih cenah. Izven. Zvečer zaprto.
15. marca, ponedeljek: »Obrt gospe Warrenove«. Red B.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, 13. marca: »Grofica Marica«. Izven.
14. nedelja: Ob treh popoldne »Tosca«, gostuje Robert Primožič. Cene znižane. Izven. — Ob pol 8. zvečer »Grofica Marica«. Izven.
15. marca, ponedeljek: Zaprto.

Danes v soboto 13. t. m. se izvaja v drami Henrik IV. za abonente reda C. z g. Rogozom v naslovni vlogi in s sodelovanjem ge. Marije Vere, Ježkove, g. Levarja, g. Pečka, g. Osipoviča itd. V operi pa se danes izvaja Kalmanova opereta »Grofica Marica«, ki je pri premieri dosegla največji uspeh. Pri današnji predstavi igrata in pojeta vlogo Lize ga. Balatkova in vlogo barona Kolomana Zsupana g. Medven. Ostale vloge igrajo kakor pri premieri: naslovno vlogo ga. Poličeva, nadaljnje vloge pa gg. Rakarjeva, Korenjakova, Ramšakova in Povhe, Drenovec, Šubelj, Janko, Simončič in Rus. Plesi pod vodstvom gdne. Tuljakove kakor ri premieri.

Nedelja v Narodnem gledališču v Ljubljani. V operi se vrši popoldne ob treh predstava velepriljubljene Puccinijeve opere »Tosca« z go. Žaludovo, g. Knittlom, g. Primožičem iz Zagreba kot gostom, Betettom, Šubljem, Mohoričem itd., v režiji g. režiserja Knittla in pod vodstvom g. opernega ravnatelja Mirka Poliča. Predstava je izven abonmana. Zvečer se poje tretjič Kalmanova opereta »Grofica Marica« z go. Poličevo, Ribičevo, go. Rakarjevo, Korenjakovo in Ramšakovo ter gg. Pečkom, Drenovcem, Povhetom, Šubljem, Jankom, Simončičem, Rusom in baletnim zborom pod vodstvom gne. Tuljakove. V drami se vrši ob treh popoldne ljudska predstva po znižanih cenah. Igra se Jurčičev »Deseti brat« v dramatizaciji g. Pavla Golie. Zvečer ostane dramsko gledališče zaprto. V ponedeljek, dne 15. t. m. se vrši v dramskem gledališču predstava »Obrt gospe Warrenove« za abonente reda B. Opera ostane ta dan zaprta.

Mariborsko gledališče

Sobota, 13. marca: »Sluga dveh gospodov«. Ab. D. (Kuponi.) Ob 20. uri.
Nedelja, 14. marca: »Grofica Marica«. Ob 20. uri.

Koncert pevke evropskega slovesa Ade Poliakove se vrši v sredo, 17. marca v mariborskem gledališču. Ta odlična ruska pevka pride iz Pariza in priredi koncertno turnejo po vseh večjih mestih Jugoslavije. V Mariboru zapoje arije iz oper Aida, La Boheme, Traviata, Carska nevesta ter pesmi od Balakireva, Rimski-Korzakova, Schumanna in Brahmsa.

»Beneški trgovec« na mariborskem odru. V najkrajšem času vprizori mariborska drama v režiji g. Valo Bratina eno najpopularnejših Shakespearjevih komedij »Beneški trgovec«. O silni priljubljenosti tega dela priča dejstvo, da danes ni skoro odra, ki ne bi poleg mnogoštevilnih Shakespearjevih del, v prvi vrsti vprizorilo imenovane komedije, ki vsebuje na eni strani očarljive pesniške, na drugi strani pa zdrave zabavne prizore. Mojstrski prevod je oskrbel Oton Župančič.

Glasba

Na Sancinovem vijolinskem koncertu, ki se vrši v pondeljek, dne 15. t. m. v Filharmonični dvorani, je z dvema točkama zastopan francoski komponist Claude Debussy. Debussy je brez dvoma eden najpopularnejših francoskih komponistov, ki najčetsokrat zastopa s svojimi skladbami na vseh svetovnih koncertnih sporedih glasebno umetnost velikega svojega naroda. To pa z vso pravico, saj so njegova dela največjega pomena za razvoj francoske moderne glasbe, kateri je on ohranil njen pristni francosko nacijonalni in muzikalni izraz. Ti dve točki igra na klavirju prof. Hugo Kroemer kot samostojni klavirski točki. Kroemer je znan kot odličen pianist, ki kaj pogostokrat prireja samostojne umetniške koncerte ter se peča tako s klasično kakor tudi moderno glasbo. Kritika ga posebno hvali kot interpreta Debussyjevih skladb, katere izvaja z veliko, presenetljivo virtuoznostjo. Prof. Kroemer je zajedno klavirski spremljevalec vseh vijolinskih točk, katere izvaja virtuoz Karel Sancin. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

»Tamburaše«, mesečna revija za tamburaško glasbo I. zv. Urejuje A. Gröbming, izdaja in zalaga M. Modic, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 1. Cena posameznemu zvezku 12 Din, letna naročnina 120 dinarjev. — Revija, po razmeroma nizki ceni, je prav lično opremljena in vsebuje partituro J. Vedralove »Slovenske koračnice«, ki jo je priredil za tamburaške zbore M. Bajuk, in glasbeno-književno prilogo. Ker je namen revije pospeševati in širiti tamburaško glasbo, jo vsem tamburaškim zborom toplo priporočamo.

Cerkveni vestnik

Verski govori za može in mladeniče bodo v Alojzijeviški kapeli, Poljanska cesta štev. 4, od pondeljka 15. marca do četrtka 18. marca, vsak večer ob 8. uri. Možje in mladeniči imajo lepo priliko poslušati svete resnice sedaj ob postu ob uri, ki je, kakor upamo, za vse prav prikladna. Možje in mladeniči, poslužite se ugodne prilike!

Naše dijaštvo

Jug. kat. akad. društvo sv. Cirila i Metodija v Belgradu je imelo dne 6. marca semestralni občni zbor. — Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik in gospodar Nikola Ilić, iur., podpredsednica Sidonija Selgrad, med., blagajnik in knjižničar Ivan Oršanić, phil., tajnik Pavle Suman, med., I. revizor Pavle Urankar, phil.

Turistika

Boh. Bistrica, 12. marca ob 7. uri + 1° C, vreme lepo, za zimski šport neugodno.

Kranjska Gora, 12. marca, ob 7. uri, — 1° C, barometer stoji mirno, pooblačeno, sren 10 cm, saninec ugoden.

Kritika naše železniške uprave.

(Glej stran 1.)

V razpravi o proračunu železniškega ministrstva je narodni poslanec Franjo Žebot izvajal v glavnem sledeče misli:

Ko govorim o proračunu ministrstva za promet, ne bom toliko kritiziral številk, ki jih ministrstvo navaja, ampak kritikovati hočem pred vsem upravo in prometno politiko sploh, kakoršno vodi sedanja in kakoršno so vodile dosedanje vlade, v katerih so sedeli radikali in njih zavezniki.

Popolnoma brezglava politika.

Kakor vsa druga politika je tudi železniška politika sedanjega režima popolnoma brezglava. Delali so se načrti, gradile so se proge in otvarjale so se, akoravno niso bile dograjene. Tako n. pr. proga Titelj-Orlovak še danes ne more biti izročena prometu, dasiravno je otvorjena, ker še vedno manjka most preko Tise. Otvorjena je proga Topčider—Mala Krsna, a že se je podrl na ti progi nasip, da je proga za direktni promet nemogoča. Ravno tako je z ozkotirno progo Užice—Vardište, katera je šele v prošlem letu dograjena in izročena prometu, a že prve povodnji pretijo, da jo porušijo. Isto je z znano progo Ormož—Ljutomer—Murska Sobota, ker se je pokazalo, da so slabo informirani inženjerji, katere je poslalo ministrstvo v Slovenijo, progo tako zgradili, da je lanska povodenj uničila velike dele te proge. Naš klub je po poslancih dr. Hohnjecu, Kleklu in drugih pravočasno opozarjal na nedostatke te zgradbe, ali ruski in drugi inženjerji se pa na ta opozorila niso zmenili. Moram še omeniti progo Ogulin—Split, ki se je dogradila in predala prometu, a ni se mislilo na to, da se mora ta proga zavarovati z zidovi proti burji, ki je baš tam najhujša.

Pomilovanja vreden vozovni park.

Kakšen je naš vozovni park? Gospod prometni minister nam poroča v svojem ekspozeju, da je naš vozovni park v zelo slabem stanju. Številke, ki jih on navaja v svojem tiskanem ekspozeju, nam to popolnoma potrjujejo. Ta statistika nam kaže žalostno sliko, da imamo izvzemši vozove v popravilu in pa neuporabljive vozove, še vedno 11.601 normalnotirnih in 1196 ozkotirnih vozov, ki čakajo popravila in propadajo po raznih postajah in stranskih progah. Resnica je sicer, da se je v prošlem letu mnogo popravljalo in da se popravilo vozov nadaljuje, ali to so večinoma popravila »na hitro roko«, kar nam spričuje dejstvo, da se število pokvarjenih voz nikakor noče zmanjšati. In ako imamo vozove določene za kasiranje, zakaj se ti vozovi ne demontirajo in dobri deli vozov ne vpošljejo v delavnice?

Državna železniška uprava se je skrbno pobrigala za to, da je tudi na vozove same utisnila pečat velikosrbstva s tem, da je na samih vozovih vzporedila dve vrsti napisov in to vzporeditev označila s tem, da nosijo eni vozovi lastninski znak S. D. Z., a drugi S. H. S. Vprašam gospoda ministra, zakaj je to tako učinjeno? Ali niso vsi vozovi last naše celokupne države, kakor so last celokupne države tudi naše državne železnice? Nimamo več srbskih državnih železnic, ampak imamo železnice kraljevine SHS, in to bi bilo treba izraziti v lastninskem znaku na vseh vozilih naših državnih železnic, brez ozira na to, kakšnega zvora so vozovi in na kakšnih progah se uporabljajo.

Reparacijski pofel.

Kaj in kakšne vozove je dobila naša država na račun vojne odškodnine iz Nemčije? Komaj štiri leta imamo vozove v državi, že mnogi od teh nimajo nobene barve, solnce

28 gl. 52 kr. 2 vin.; 604 škafe prosa, 201 star po 4 kr. 1 vin., je 14 gl. 14 kr. 1 vin.; 1113 škafov ovsa, 371 starov po 5 kr. 3 vin., je 35 gl. 33 kr. 1 vin.; fižola in ješprenja 12 polmer, 2 stara po 10 kr. 2 vin., je 21 kr.; 643 kokoši po 2 vin. ali pol krajcarja je stalo 5gl. 21 kr. 2 vin.; 2010 jajc — 250 jajc je stalo 6 kr. 1 vin. — skupaj 50 kr. 1 vin.; 5514 povesem prediva je 173 kit (desetičev) po 1 kr. 1 vin., je 3 gl. 36 kr. 1 vin.; 11 pujskov po 8 kr. je 1 gl. 28 kr.; 11 jagnjet po 3 kr. je 33 kr. Torej bi vse skupaj po tedanji ceni naneslo 495 gl. 53 kr. 1 vin. (Po urbarju z Brega l. 1570.) To je povečini dobila ribniška graščina, le nekaj malega od tega tudi graščina na Bregu. Krištof in Hans pl. Lamberga pa pišeta, da sta dobivala od vsake Bregu podložne hiše okrog 1 gl. na leto, teh pa je bilo 59, potem bi se ta vsota povišala še za 59 gl.

Ako vzamemo en primer iz navedenih, recimo pujska, ki je stal 8 kr., in to preračunamo, dobimo, da so podložniki dajali gospodi letno vrednost 4161 pujskov. Računam današnjega pujska na 150 Din, potem so znašale te dajatve po današnjem 624.150 Din ali 2,496.600 kron.

Poleg tega so navozili podložniki 196 voz drv, dali 103 konje za vožnjo vina ter 13 tovorov soli, ki jo je bilo treba pritovoriti od Trsta. Ako bi vračunali vrednost tlake, prišteli še vrednost desetine, ki je pa ne moremo izračunati, ker ne vemo, kaj so kmetje pridelali ali priredili; mitnino, ki se je natekala na letnih 100 renskih goldinarjev, potem pridemo do ogromnih vsot, ki so tlačile ribniškega kmeta in slovenskega kmeta sploh pred približno 400 leti. Po zgornji cenitvi pa vidimo, kako huda je bila kmetu za denar in koliko je moral prodati, da je spravil skupaj 1 goldinar!

Tlaka pri ribniški graščini je bila redna in izredna. Redno sem navajal pri vsakem kraju posebej. Izredna tlaka pa je obstojala v tem, da so morali podložniki vsi sodelovati, kadar je bilo treba popravljati ali utrjevati grad in pristavo, kar se je dogajalo pač prav pogosto, saj so bili ravno v teh časih turški napadi in pohodi na dnevnem redu. Podložniki so morali dati kamen, les, apno in ročno delo. Ribniški tržani so bili sicer prosti od materijala, ne pa ročnega dela.

III. Razne določbe.

V grajskih gozdovih v Veliki in Mali gori sme vsak kmet pasti brezplačno prašiče, ako jih žene od korita v gozd. Kdor pa svojega prešiča da drugemu v pašo ali v rejo, ali kdor nima svojega bivališča v ribniškem sodišču, mora plačati graščaku od starega prešiča dve črni petači (Petackhhen), od mladega pa eno. Vsak polhar da gradu od vsakega gozda, kjer lovi, po 6 polhov. Lov je ves graščinski. — Ribolov v Ribnici, Bistrici in Sajevcu je graščakov. Vendar pa sme v potoku Bistrici, ki teče skozi trg, po stari navadi vsakdo ribariti, graščak pa naj pazi na to, da se to godi le zmerno, in da se potok ne opustoši.

Ob cerkvenih proščenjih, žegnanjih, ima graščak pobirati tudi stojnino. Od vsake kramarske stojnice je plačati po dva črna šilinga, od drugega blaga pa po vrednosti, en šiling ali pa en fenig (1 kr. je 1 in pol šilinga).

Vsak krčmar iz trga mora dati graščaku o sv. Juriju 25 kr. Vsi drugi krčmarji iz teritorija grajske sodnije pa se imajo o sv. Juriju predstaviti graščaku in mu plačati en renski goldinar (rajniš) in 40 kr.

Vsak mesar, ki hoče živino ali drobnico klati za prodajo, mora dati graščaku od zaklane živali jezik in noge, za kar dobi kozarec vina in hlebček kruha. Mesarji pa so dolžni graščaku za domačo potrebo klati vole, prešiče in ovce. Od zaklanega vola dobi mesar eno pečenko, od prešiča 3 klobase, za zakol ovce pa kosilo.

Vse tožbe in pritožbe ima grajsko sodišče razsojati vsak kvatrni petek, kakor je bila stara navada, da dobi vsak svoje pravo. Krvave sodbe se vrše v trgu po zapriseženem krvavem sodniku (Panrichter) na Kranjskem; za prisednike morajo biti nekateri ribniški tržani, katerim se ima privzeti nekaj mož iz Kočevja, Loža in Žužemberka. Stroške za to ima plačati graščak, povračilo pa si lahko vzame od raznih denarnih glob. Krvavega sodnika, tožitelja in krvnika ima zahtevati iz Ljubljane, pa jim mora povrniti potne stroške in pristojbine. Vislice imajo stesati in postaviti vaščani iz Brež. Navadne prestopke in pregrehe sodi vsak čas graščak sam po obstoječih postavah in določbah, vendar tako, da ne sme nedolžni za krivega ali žena in otrok za pregrehe očeta prestati kazni, kakor je bila menda prej navada, ampak vsak krivec naj nosi kazen sam.

Ob koncu te socialnozgodovinske razpravice moram še priznati, da se mi je zgodilo kakor Balaamu, ki je blagoslavljal, kar je kanil preklinjati. Tudi jaz sem imel začetkom namen pokazati, da se slovenskemu kmetu danes godi slabše, kakor se mu je v dobi tlačanstva, ki jo vsi pisatelji slikajo s črnimi barvami. V teku proučavanja izvirnih zapiskov tedanje dobe pa sem prišel do zaključka, da je bila ona doba res veliko bolj trnjeva za našega kmeta, dasi tudi današnja ni kaj rožnata. Lahko razumemo veselje našega kmeta, ko mu je izpod graščinskega jarma zasijalo solnce svobode. Naj bi pač nihče ne skušal iz svobodnjakov zopet napraviti — tlačane!

Kupujte srečke za Orlovski stadion!

sije v vozove skozi strehe in skozi grod — jasen dokaz, da smo prevzemali vse po vrsti, kar so nam Nemci ponudili in vsilili. Koliko teh tovornih voz vidimo stati po postajah neuporabljivih, o tem se mora vsakdo izmed nas sam prepričati. Isto tako so reparacijski osebni vozovi že pod vsako kritiko, da ne govorim o drugih osebnih vozovih, posebno na naših stranskih progah, kjer so osebni vozovi vseh razredov taki, da se moramo sramovati. Isto velja za druga vozila, tako da nimamo nobenih primernih vozov za prevoz perutnine (moramo si jih izposojati od sosednjih držav!) zlasti pa ne za prevoz dolgega obdelanega lesa, zaradi česar trpi občutno naša trgovina.

Dobili smo nadalje na račun reparacije osebne vozove, ali na žalost pretežna večina vozov ima samo plinsko razsvetljavo. Vse ostale države so že uvedle ali že uvajajo na potniških vlakih električno razsvetljavo. Mi z našimi osebnimi vozovi bomo ostali osamljeni in naši vozovi kot internacionalni kurzi ne bodo mogli preiti niti v eno državo, ako ne bomo v svojih vozovih upeljali električne razsvetljave.

Proga Poljčane—Žreče.

Predno zaključim razmotrivanje o naših vozilih, moram še posebej omeniti ozkotirno progo Poljčane—Žreče v Sloveniji in njena vozila. Na tej progi, ki je dolga 21 km, imamo samo 4 osebne vozove, ki so v takem slabem stanu, da je človeka strah, ako stopi v voz. V vozovih III. razreda ni razsvetljave. Pokritih tovornih voz imamo tam samo 3, a odkritih je 18. In s takim voznim parkom naj se vzdržuje promet na tej progi, kjer je velik osebni in tovorni promet! Tu bi lahko železniška uprava še mnogo zaslužila, ali primanjkuje ji vozilnih sredstev. Apeliram na gospoda ministra, da odredi, da se ta proga takoj dotira s potrebnimi vozili, pa naj se vzamejo ta vozila kjerkoli že.

Draga rimska pogodba.

Kakor je znano, je dne 1. septembra 1923 prevzela državna uprava proge bivše Južne železnice v svoj obrat, čeprav je bilo to protivno določbi člena 10., točke 4. rimskega akorda, ki se je sklenil v Rimu dne 29. marca leta 1923. Naša država je s tem prevzela tako težke obveze, da je naravnost neverjetno, kako da so mogli naši zastopniki podpisati ta akord. Po § 29. rimskega akorda plača naša država letni pavšal 5,800.000 zlatih frankov (en zlati frank je 15 dinarjev, t. j. 87,000.000 dinarjev) in za odkup proge Zagreb—Karlovac enkratno svoto 200.000 zlatih frankov. Poleg tega mora še plačati naša država po §§ 15. in 39. letno 22.51% v tako zvani specialni fond 4,000.000 zlatih frankov iz prometa preko Trsta. Tu so gospodje, ki so brez dovoljenja in odobrenja parlamenta sklenili in podpisali Rimski akord, grdo nasedli Italijanom. Plačevati bomo morali letno gotovo še nadadaljnjih 500.000 zlatih frankov, torej vsega skupaj 6,300.000 zlatih frankov. Tej svoti pa moramo še prišteti železničarske pokojnine po § 17. rimskega akorda, kar znaša nadaljnjih 16,000.000 dinarjev. Torej vsega skupaj letno okoli 110,000.000 dinarjev, ki bi jih pa država lahko prihranila, ako bi bila pustila še dalje dobro upravljano Južno železnico v privatnih rokah. Saj bi mogla država itak vršiti najstrožjo kontrolo nad upravo Južne železnice, ako se je že bal bivši prometni minister, dr. Velizar Janković, da bi mogoče bila Južna železnica država v državi.

Strankarska personalna politika.

Vprašanje vseh vprašanj pa je personalno vprašanje, to je, **kako država skrbi za železniške uslužbence in njih rodbine.** V tem oziru vodi naša železniška uprava partizansko personalno politiko. Nepotrebne upokojitve sposobnih in delazmožnih uslužbencev se izvršujejo preko noči, ker režim smatra, da je treba napraviti prostora strankarskemu prijatelju, čeprav je nezmožen, oziroma še nikdar ni služil v železniški službi. Radikalna, a še bolj samostalno-demokratska stranka je po svojih eksponentih na ministrskih sedežih vodila že od početka res pravo partizansko-personalno politiko. Omenjam tukaj samo brezštevilne denunciacije, katere so prihajale za časa, ko je bil gospod Svetislav Popović minister saobračaja, iz Slovenije v ministrstvo. Poleg tega opažamo, da se uradništvo premešča iz ene stroke v drugo, n. pr. iz prometne v komercialno službo ali pa obratno. Ta premeščanja so brez vsake službene potrebe, ampak režim jih izvršuje le iz politično-strankarskih vidikov. Na vsak način bi bilo potrebno, **da se ustvari enkrat stalnost uradnikov in uslužbencev ter da se naše železnice popolnoma depolitizirajo.**

Klasične prevedbe. — Prožni delavci.

Naravnost gorostasno je, kake krivice se godijo stotinam in stotinam železničarjem **pri prevedbi in pri reševanju njihovih pritožb.** Tu bi bilo treba napraviti enkrat red. V enih in istih slučajih izdajajo direkcije kakor tudi generalna direkcija in ministrstvo različne rešitve. Na ta način je železniško uslužbenstvo izgubilo vsako vero v pravičnost svoje uprave. Isto je z rešitvami Držav. sveta. V sličnih slučajih, ki so si popolnoma podobni, izda Drž. svet popolnoma različna rešenja. Nesrečnež, kateremu odbijejo njegovo pritožbo, mora še plačati za kazen 100.— Din takse. Sedanji zakon o državnem prometnem osobju in ž njim zvezani pravilniki so velika harmonika, katero centralizem in na partizanska politika pač potegne, kakor se ji zljubi. Zakon in razne pravilnike je treba na vsak način pravično izpremeniti. K posvetu bi moral gospod minister poklicati vse strokovne organizacije. Tu omenjam še prav posebno **žalostni položaj delavcev v delavnicah in na progah.** Ti ljudje še do danes niso dosegli stalnosti, dasiravno se jim je to že od vseh ministrov opetovano obljubilo. Ker ti delavci nimajo stalnosti, tudi niso pravilno skrbljeni za slučaj nesreče, onemoglosti in starosti.

Brezstanovanjska politika.

Bivši minister gospod **Sušnik** je izvršil, kar se tiče stanovanjskega vprašanja železničarjev, največ in bi bil tudi zadovoljil stanovanjskim potrebam železničarjev, da ni moral prerano zapustiti svojega mesta, **dočim njegovi nasledniki v tem oziru ne ganejo niti z mezincem.** Potrebno bi bilo podpreti privatno stavbeno iniciativo samih železničarjev. Pomislimo, da imamo še danes vedno preko 1000 družin-železničarjev v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Osjeku, Zemunu, Topčideru ni drugod v preperelih vagonih! V Beogradu kakor tudi v Sloveniji in na Hrvatskem imajo železničarji več stavbenih organizacij in zadrug, katere naj bi železniška uprava podpirala.

Premog zagrebške direkcije.

Listi namigujejo že dolgo časa, in to se tudi javno govori, da imajo tajno ali vendar glavno besedo pri nabavljanju premoga za zagrebško direkcijo nemški, hrvatski in srbski židje. V letu 1925. je direkcija Zagreb poleg dobrega premoga (angleški in trboveljski) kupovala ogromne količine manjvrednega premoga in sicer po mnogo višjih cenah, nego je plačevala dober premog. Dočim je plačevala fini angleški premog dvojne vrednosti po ceni 430 Din za tono in trboveljskega po 320 Din, je kupila manjvreden premog Ivanopolje po 400 Din, Lepoglava po 420 Din, Pitomača po 300 Din, Liverić po 400 Din, Jelena po 420 Din itd. Od navedenih vrst premoga niti eden ne doseže kakovosti trboveljskega premoga, še manj pa angleškega in je za železnice večinoma neuporaben, ker vsebuje do 40 odst. zemlje in poleg tega veliko prahu. Celokupna škoda pri dobavi premoga v Zagrebu je znašala gotovo nad 14,000.000 Din. Podobno se razmetava denar pri drugih železniških nabavah. —

Ubogi upokojenci.

Silno žalostne razmere pa kaže naša administracija **pri izplačevanju pokojnin umirovljenih uslužbencev in vdov.** Imamo žalosten primer, da je vdova znorela, ker ni mogla priti do pokojnine po svojem umrlem možu. Človeku se krči srce, če pomisli na kak način se postopa z ljudmi, ki so celo svoje življenje delovali v prid železnice in države. Zahtevamo od gospoda ministra v imenu železničarjev iz Slovenije, da vsaj administracijo glede penzij uredi na pravičen način.

Gospodarske poslovalnice.

Pod bivšo Južno železnico so se ustanovila po vseh železniških centrih skladišča živil, ali tako zvane gospodarske poslovalnice za železniško osobje in njih družine. Širijo se glasovi, **da koče prometno ministrstvo to velevažno ustanovo ukiniti** in morda celo vzeti železničarjem rezervo, katero so si skozi desetletja prihranili. Proti taki nameri moram v imenu železničarjev najodločneje protestirati! Istotako je nedopustno, da se železničarjem odvzemajo stare pravice glede voznih ugodnosti.

Govornik razpravlja nato o potrebnih izpopolnitvah železniškega omrežja v in izven Slovenije ter opozarja posebno na neobhodno potrebno **zvezo z morjem.** Dalje opisuje žalostne razmere v mariborski državni železniški delavnici in zahteva, da se končno izpolnijo upravičene zahteve tamkaj zaposlenega delavstva.

Državna eksploatacija lokalnih železnic.

Prišedši na splošni železniški sistem, je govornik naglasil **brezglavost naše železniške politike in opozoril,** da se vse evropske države vračajo k politiki privatnega železniškega sistema. Pri nas je država kar meni nič tebi nič vzela lokalne železnice v svojo eksploatacijo, ne da bi sploh koga vprašala, niti da bi se sporazumela z lastniki teh lokalnih železnic. Ta samolastni čin bo imel gotovo še slabe posledice za našo državno blagajno. Če so prišle po večini ne samo evropske, ampak tudi izvenevropske države do prepričanja, da se je državno-železniški sistem ne samo preživel, temveč da je tudi poguben, mora tudi naša država zapustiti sedanjo železniško politiko in si začrtati nova pota.

Automatično nenapredovanje.

Člen 42. zakona o državnem prometnem osobju določa, da uslužbenci automatično napredujejo po treh letih odnosno v eksekutivni službi že po 2 in pol letih v naslednjo višjo stopnjo osnovne plače ni da se napredovanje izvrši redno dvakrat na leto: 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Sedaj smo že v mesecu marcu in automatično napredovanje še vedno ni objavljeno. Seveda uslužbenci tudi ne dobijo svojih višjih prejemkov izplačanih. Generalna železniška direkcija naj se točno drži določb zakona.

Bolniška blagajna.

Govornik se nato obširno peča z oblastno upravo humanitarnih fondov, t. i. z bolniško blagajno za uslužbence in delavce pri ljubljanski železniški direkciji ter prihaja do zaključka: Dajte popolno finančno samoupravo humanitarnega fonda v Ljubljani in izplačujte redno zakoniti državni prispevek, pa bo ljubljanska bolniška blagajna vzorno skrbela za svoje pomoči potrebne člane!

Govornik se dalje zavzema za **miloščinarje** bivše južne železnice in za upokojence sploh; žigosa dosedanje ravnanje nasproti njim in poziva prometnega ministra, da končno napravi red. Dalje opozarja ministra na končno **izplačilo dolžnih razlik** in na ureditev vprašanja o **službenih oblekah.**

Tarifna politika.

Največje važnosti za našo produkcijo je tarifna politika, ki jo mora urejevati prometno ministrstvo. Toda vsakdo mora konstatirati, da se o kaki ureditvi tarifne politike niti govoriti ne more. Tarifna politika v pogledu našega Jadranskega morja **nima nikakega pravca,** nego bega od enega pristanišča do drugega. Posledica tega je, da propadajo naša pristanišča ter se dvigata Trst in Reka. Naše luke, ki so prenapolnjene z blagom, so brez skladišč in blago leži pod milim nebom, ali pa v vagonih, ki so natovorjeni po več tednov. Ne smemo se torej čuditi, ako se naš izvoz in uvoz ne vrši preko naših pristanišč — nego preko Trsta in Reke. — Istotako naša tarifna politika z našimi sosednjimi državami stvarno ne obstoja, oziroma jo urejajo sosedne države tako, kakor same hočejo, Danes še niti z eno državo nimamo direktnega tarifa. G. prometni minister izvaja in podpira tarifno politiko s tem, da dovoljuje znižane tarife za prevoz inozemskih produktov, ki morejo potem res uspešno konkurirati z našimi produkti. V dokaz temu naj navedem jadranske tarife z Avstrijo, Češko in Madžarsko, ki so tako nizke, **da je voznina od Dunaja do Trsta relativno znatno cenejša, nego voznina iz Ljubljane do Trsta,** čeprav je oddaljenost od Dunaja štirikrat večja nego oddaljenost od Ljubljane.

Toda tudi naša notranja tarifna politika je še daleč zaostala. Resnica je, da je izvršena reforma v pravnem in praktičnem pogledu. V tarifnem pogledu pa se ni oziralo na geografski položaj naše države. Naši proizvodi iz severozapda in južnih delov ne morejo priti do centra, ker jim konkurira inozemstvo radi cenejše voznine. Posledica tega je propadanje naše industrije na severozapadu in naše produkcije na jugu, ker producenti radi te tarifne politike ne morejo plasirati svojih pridelkov v državi sami, z inozemstvom pa ne morejo konkurirati. Osnoval se je tarifni odbor, ki naj bi pomagal izvesti tarifno politiko; toda kdo naj dela s tarifnim odborom, ko imamo v celi generalni direkciji samo enega tarifnega strokovnjaka in v ministrstvu dva.

Italija nas izpodriva.

Potem se peča govornik s progo **Knin—Šibenik—Split;** opozarja na njeno važnost in zahteva, da se odpravijo veliki nedostatki. Istotako opozarja na nevzdržne prometne razmere na Jadranu, ki zadržujejo ves trgovinski in turistični razvoj. **Zato se pa šopiri Italija na našem morju!** Italija daje silne subvencije svojim parobrodnim društvom, ki dan za dnem razširjajo pri nas svojo delavnost in ki bodo, če bo to stanje trajalo še dalje, naša podjetja povsem izpodrinila, in jih končno popolnoma uničila.

Po širnem svetu

Truplo kapitana D'Artagnana?

»Amerikanski Slovenec« dne 20. februarja t. l. prinaša iz Willarda Wisconsin, sledeče zanimivo poročilo: Tukaj je zbudil veliko zanimanje slučaj, ki se je zgodil kakor opisan v naslednjih vrsticah. Ne daleč od mesteca Murray je kupila neka firma štorovje in les. Poslala je tja dva moža Art Charpin in Walter Latsch. Predzadnji pondeljek sta žagala lesovje. Kar začneta požagavati neko staro votlo deblo. En čas se je deblo rado žagalo, kar naenkrat pa zažne žaga skakati, kakor bi naletela na žrebelj ali kak kamen. Poskušata in poskušata, a žaga ni šla preko. Začela sta podžagavati na drugi strani in po dolgem naporu se delavcema posreči vreči deblo na tla. Ne malo se prestrašita, ko pade iz votlega debla strohnjena človeška glava, ki je izgledala kakor bi bila posuta s pepelom. Potrudila sta se in spravila še ostale telesne ostanke nepoznanega mrtveca iz votlega debla. Potem sta se podala v mesto in sta sporočila novico. Ljudje so se od začetka posmehovali; ko pa sta o zadevi le pripovedovala naprej, so se podali na lice mesta štirje uradniki in so našli resnično celo zadevo, kakor sta moža pripovedovala.

V votlem deblu je bilo vse telo, oblečeno, obleka pa je radi preperelosti takoj razpadla, ko so se je dotaknili. Glava je bila pokrita z dolgimi lasmi. Zraven so našli starodavno francosko puško in starodavno pištolo, ki se je nabasala od spredaj. V preperih žepih so našli raznovrstnega papirja in nekaj francoskih zlatov, izmed katerih eden nosi letnico 1664. Edina identifikacija, ki so jo našli, je nekak uradni papir, ki nosi podpis »Pierre D'Artagnan« in je podpisan po »Jacques Marquette«.

Zgodovinarji ugibajo, da je najdeno truplo od kapitana D'Artagnana, kateri se je zgubil Marquettovi partiji na poti v dolino Mississipija v letu 1673. Da je bil kapitan D'Artagnan najden v votlem deblu, se je najbrže zgodilo tako, da so ga morali srečati Indijanci, pred katerimi je ubežal in se pred njimi skril v votlo drevo. Tu je najbrž padel v votlino, iz katere ni več mogel ter je v njej žalostno umrl.

Truplo in vsi ostanki bodo poslani na državno univerzo države Wisconsin, kjer bodo še nadalje proučevali odkrito truplo in vse kar so poleg našli.

Bogata Amerika.

Leta 1923. so znašali povprečni dohodki davkoplačevalcev v Uniji 3226 dolarjev (183 tisoč in 800 dinarjev) na leto; na mesec torej nad 15.000 dinarjev! To je tudi nekako zaslužek srednje dobro plačanega delavca.

V celem je bilo tega leta v Uniji 74 oseb, ki so izkazale pri davčnih napovedih nad en milijon dolarjev dohodkov na leto; od teh 74 bogatašev jih je bilo 43 v Newyorku. Nekaj statistike, kako so razdeljeni veliki dohodki: nad 5 milijonov so imele 4 osebe, 4—5 milijonov ena, 3—4 mil. šest, 2—3 mil. dvanajst, 1½—2 mil. dvanajst, 1—1½ mil. 39 oseb, 750.000 — 1,000.000 dolarjev 38, 500.000 do 750.000— dol. 103, 400.000—500.000 dol. 111.

Od leta 1923. dalje se je gospodarski položaj Amerike še izboljšal. V »Newyork Herald« izjavlja trgovski minister Hoover, da je gospodarski položaj dosegel lani tako višino kakor še nikoli poprej; ravnokar preteklo dobo da označuje doslej nesluten dvig produkcije, eksporta, vrednostnih papirjev, plač itd. ki meji na pravljičnost.

Produkcija, to je tisto. Amerika dela — in zasluži. Ampak: ministri in komisije ne zaslužijo toliko kot pri nas.

PRIJETNA ŽIVALICA.

Neki J., kapitan latiške armade v Mitavi, je pripeljal iz Afrike krotko gorilo, ki mu je postala najljubši družabnik. Zdaj o pustu je odšel kapitan na ples, opico pa je zaprl v kletko. Gorila, ki ni videla gospodarja ob času večerje, je postala nemirna. Strgala je kot palec debelo železno ogrodje in si je šla ogledat stanovanje. Pred vsem ji ni bilo všeč veliko stensko ogledalo v sosednji sobi: vrgla je vanj stol s tako silo, da se je zlomil, ogledalo pa se je razletelo v drobce. V kuhinji je mirno spal krasni angorski maček. Pričela se j divja gonja po omarah, visečih svetilkah in oknih, končno je opica mačko ujela in jo strgala na drobne kose. Na srečo je bila sprejemna soba, najlepša v stanovanju, zaklenjena. Ključ je sicer tičal v ključavnici, a ga opica ni znala obrniti. Potegnila ga je ven s tako silo, da se je prelomil in je ostala brada v ključavnici. Razven tega je odtrgala opica kljuko in je z zobmi pričela ruvati podboje. To delo je menda ohladilo njen srd. Ko je prišel kapitan rano v jutro domov, je našel svojo opico v kotu, kjer je mirno spala. Zbudila se je takoj ob njegovem prihodu mu vljudno stegnila roko in si pričela mencati trebuh, da pokaže, kako je lačna. Zgodovina molči, kako plačilo je prejela zvesta žival, ki je tako vneto iskala gospodarja. Stanovanje je seveda napol uničeno.

• • •

+ **Čuden »tretjerednik«.** Svoj čas so vedeli listi veliko povedati o izpreobrnitvi pesnika d'Annunzia, ki je neki celo vstopil v tretji red. Te dni pa igrajo v Milanu njegovo igro »Mučeništvo sv. Sebastijana«, a »Osservatore Romano« je tem povodom objavil poziv milanskim katoličanom, da naj se predstave ne udeleže, ker je delo spisano v protiverskem in protinravnem duhu. Na večer predstave se je vršila v milanski cerkvi sv. Rafaela zadostilna služba božja.

+ **Čez Saharo.** Francoski poročnik Etienne že več let deluje na izboljšanju zvez med Alžirom in srednjafriškimi kolonijami. Pred lani se mu je posrečilo prevoziti Saharo s 6 kolesnim avtomobilom tvrdke Renault, sedmi dan je prišel v Dahomej. Ta prvi poizkus je bil začetek priprav za redni avtomobilni promet skozi Saharo, kateri se je otvoril pred kratkim. Renault je zgradil novi veliki avto s 6 kolesi, seveda zakrit, z udobnimi ležišči po obeh straneh hodnika in z velikimi cisternami za pitno in umivalno vodo. Avtomobil ima celo dva moderna stranišča: za moštvo in potnike. Pod streho stoji strojnica, katero lahko sproži šofer, ne da bi moral zapustiti krmilo: bedujinci torej lahko poizkusijo z napadom. Po dosedanjih poročilih je prevozil avtomobil prvi del vožnje — 800 km kamenite brezrodne puščave v sijajnem stanju.

+ **Vladivostoške utrdbe.** Pred letom dni je odredil sovjet narodnih komisarjev, naj se poderejo vse utrdbe v Vladivostoku v dokaz miroljubnosti Zveze sovj. republik, ki noče nadaljevati agresivne carske politike na Daljnem Vzhodu. Sedaj pa je odredil vojni revolucijski svet (to je vojno ministrstvo), naj se ta dela ustavijo. Nasprotno bodo zgradili še nove moderne utrdbe, ki bi zdržale ogenj najtežjih oklopnic.

Somišljeniki! Ne pozabite na prispevek za Ljud. sklad SLS!

Gospodarstvo

Pismo iz Berlina.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Berlin, 8. marca 1926.

Poleg zunanjepolitičnih vprašanj, ki so v zvezi z vstopom Nemčije v Društvo narodov, je v ospredju razprave v Nemčiji odškodnina vladarjem raznih nemških držav in državic. Vse levo orientirane stranke so začele ostro propagando proti temu, da dobe knezi sploh odškodnino in izsilile ogromno podpisovanje za ljudsko željo, ki naj se izrazi v odklonitvi zahtev knezov in vladarjev prejšnje Nemčije.

Stvar z odškodnino je tale: Večina držav je sklenila s svojimi vladarji pogodbo, da dobe ti odškodnino, vendar pa vse te pogodbe niso ratificirane od parlamentov. V celi vrsti držav pa se vrše sodnijski procesi, ki hočejo uničiti prejšnje pogodbe. Samo v Turingiji teče 25 procesov. Kuriozno je, na kake zgodovinske pravice iz prejšnjih stoletij se sklicujejo knezi. Za njimi so pa prišli še tako zvani stanovski gospodje, »Standesherren«, ki seveda tudi zahtevajo odškodnino na podlagi zgodovine do l. 1803., t. j. do časa, ko je Napoleon nekoliko očistil Nemčijo malih državic.

Vse to niso male vsotice, kar zahtevajo gospodje. Naj navedemo: Hohenzollernci dobe in se tožijo skupno za 600 milijonov mark, kar je v sedanji dobi krize nemškega gospodarstva — par milijonov brezposelnih, ki sploh ne dobivajo podpore! — gotovo neznosna vsota. Wittelsbachovci (Bavar.) imajo premoženja 200 milijonov mark, Wettinci (Saška) 50 milijonov, Würtemberžani 40 milijonov, Scwerinci 35 mil. itd. Najbolj pa se obrača levica proti rodbini Mecklenburg-Strelitz v katero spadata tudi princesa Milica Črnogorska in knez Karl Michael, ki je bil od 1914. naprej ruski general. To pomeni, da se daje renta izdajalcem nemške domovine.

Levičarski klub je izračunal, da zahtevajo knezi (vštevši kar so že dobili) nad 3 milijarde mark. Naravno je to pretirana zahteva in zato se proti njej upravičeno obračajo razsodni ljudje. Dosedanji uspehi glasovanja za popolno razlastitev so sicer majhni (do nedelje 500.000 glasov), vendar je časa za glasovanje še cel teden.

Že l. 1924. se je začela v Nemčiji huda gospodarska kriza, ki se vedno bolj poostruje. Nemška industrija pravi, da je njen aparat (tu mislijo ne samo na ljudi, ampak tudi na stroje) prevelik in da ga je treba zmanjšati z redukcijo delavstva in uradništva ter z uničenjem stvarnega produkcijskega aparata, kar se propagira naravnost in odkrito. Mislijo pač da bodo preostale tvornice po uničenju slabo poslujočih bolje shajale, ker jih bo manj in bodo lahko diktirale cene. To je čisto privatno kapitalistično naziranje, ki je pa značilno, ker kaže, kako uničuje kapitalizem tisto, kar je sam ustvaril. Sicer pa to ni osamljen slučaj. Saj so v Argentiniji kurili s koruzo lokomotive, ko je vladal v Srednji Evropi glad.

V zvezi s krizo je ogromna brezposelnost. Samo v Berlinu so pretekli teden našteli 245 tisoč brezposelnih; v celi Nemčiji jih je nad poldrug milijon. Poleg tega pa je več milijonov tkzv. »Kurzarbeiter«, ki delajo samo par dni v tednu.

Kakor je na eni strani razkošno življenje, je pa na drugi strani beda velika Tako naj navedemo samo sledečo žalostno statistiko: V bavarskem mestecu Plauen (i. Vogtland) so našteli 755 družin, ki so imele 1 posteljo za 1, 2 ali več oseb in sicer: 1 družina je imela 1 posteljo za 5 oseb, 18 družin 1 posteljo za 3—4 osebe, 244 družin 1 posteljo za 2—3 osebe in 486 družin 1 posteljo za do 2 osebi.

Socialna bremena, ki jih mora nositi Nemčija od vojske sem so ogromna. 1¼ milijona invalidov, pol milijona vdov in otrok padlih, 160.000 delavskih vdov in pol milijona sirot žive v najstrašnejši bedi z malenkostno državno podporo. Vse to daje pečat povojnemu in poinflacijskemu življenju v Nemčiji.

Drago Potočnik.

Prošnja perutninarjem v mariborski okolici.

Iz raznih bližnjih in oddaljenejših krajev naše obširne domovine sem prejel v zadnjem času toliko naročil za dobavo naše štajersko-zagorske kure, odnosno jajc tega plemena za valjenje, da vsem prošnjam pri najboljši volji nisem mogel ustreči. Tako n. pr. mi je pisal pred kratkim znanec iz Skoplja v Južni Srbiji, naj mu pošljem 50 jajc, neki posestnik iz Ilidža pri Sarajevu v Bosni, naj mu oskrbim 300 komadov kokoši in primerno število petelinov, neka posestnica iz Sremske Mitrovice prosi za 1 petelina in 9 kokoši, posestnik iz Sušaka pri Reki želi nekoliko komadov grahaste barve, da celo iz tužne kraške Istre je dospela prošnja za našo plemensko perutnino.

Obračam se torej do vseh gospodinj in gospodarjev, zlasti do onih marljivih in zavednih v Razvanju, ki že desetletja rede našo domačo kuro, s prav uljudno prošnjo, naj nasade letos vsako kokljo, da nam bo mogoče vsaj na jesen, ko bomo priredili razstavo perutnine v večjem obsegu, postreči vsakemu prošnjiku z res prvovrstnim blagom.

Nadalje se naprošajo gg. župniki, učitelji, zasebniki, progovni mojstri, železniški čuvaji itd., da posvete vso svojo pozornost reji omenjenega izbornega domačega plemena, katero priporoča tudi »Gospodarski list za Hrvatsko in Slavonijo« kar najtopleje.

Končno naznanjam, da se dobijo jajca za valjenje pri posestnikih gg. Miroslav Rat, Iv. Novak, Matija Pukl, Josip Kuhn in Otmar Steinbacher v Razvanju, pošta Hoče, pri gostilničarju Ernestu Birtiču ob sejmišču, pri Maksu Rojku, ravnatelju mestne klavnice v Mariboru ter dr. Rudolfu Ravniku v Vinski gradi 174, občina Rošpoh pri Mariboru, ki rede rjavo, nadalje pri oskrbništvu Racendvora v Krčevini, v samostanu čč. šolskih sester v Kamnici in upravništvu Betnjava pri Mariboru, ki rede grahasto, pri posestniku, Al. Potrču v Krčevini 113 (pri treh ribnikih) in Ivanu Doplihar v Počehovi 272 pri Mariboru, ki redita belo štajersko-zagorsko pleme. — Franc Pirnat, drž. viš. živinodravnik in t. č. predsednik društva za varstvo in rejo živali v Mariboru.

• • •

Novi upravni odbor Narodne banke. K včerajšnjemu poročilu dostavljamo še, da je bil kot zastopnik Slovenije izvoljen ponovno dr. Karel Triller, predsednik Ljubljanske kreditne banke.

Menični in čekovni zakon. V ministrstvu pravde izdeluje posebna komisija projekt za enotni menični in čekovni zakon, ki bi veljal za vso državo. V tej komisiji zavzema odlično mesto vseuč. prof. dr. Škerlj.

Občni zbor Gutmann d. d. Belišče. Občni zbor tega velikega slavonskega podjetja lesne industrije je napovedan za 24. marec 1926. Delniška glavnica znaša 40 milijonov dinarjev, rezerve 16,575.000 Din, a dobiček za poslovno dobo 1924—1925 3,786.063.83 Din. — Gutmann spada med naša največja podjetja. Ima ogromno žago v Belišču, nadalje lastne velike gozdne komplekse, tovarno kemičnih produktov, tovarno tanin in kisne esence, kamnolome, ekonomije itd. Kolonijo Belišče tvori celo majhno mestece z 200 hišami, šolo in raznimi socialnimi ustanovami za uradništvo in delavstvo.

Poštnočekovni promet v februarju je znašal 274,929.810 Din in sicer v Zagrebu Din 86,873.509, Belgradu Din 50,755.601, Ljubljani Din 68,324.072 in Sarajevu 68,,970.627 Din.

Ponudbe posojila za zgradbo Jadranske železnice. Finančni minister dr. Stojadinović je prejel od treh belgijskih bank resne ponudbe za posojilo v znesku 1.5 milijarde dinarjev v svrho zgradbe Jadranske železnice.

Nov parobrod. V Dubrovniku so v nedeljo blagoslovili nov parobrod »Arna«, ki ima 6000 ton in je last kapitana Artura Zdenkoviča.

Za oprostitev modre galice carine. Osješka trgovsko-obrtniška zbornica se je obrnila brzojavno na glavno ravnateljstvo carin za oprostitev modre galice carine.

Bolgarske novčanice od 5000 levov pridejo iz prometa. Ker so se pojavili falzifikati bolgarskih novčanic od 5000 levov, se bodo te novčanice (izdaje 1924) z 30. decembrom 1926 odvzele iz prometa.

Propaganda radiofonije. Radiofonski teden je končal s presenetljivim uspehom in ni dvoma, da je takorekoč podvojil število naročnikov radiovega razglasa. Druga etapa letošnje radiofonske propagacije je Radiotrg P. V. V., ki se bode vršil na Novem razstavišču P. V. V. v Bělskega ulici v dobi od 21. do 28. marca. Radiotrg, katerega se bodo udeležile vse prvovrstne tvrdke te stroke, je že pop lnoma zaseden. Uprava P. V. V. je izdala posebne plakate in prospekte Radiotrga, kateri se izborno uveljavljajo pri propagandi radiofonije in kateri se brezplačno pošiljajo vsem interesentom. Posamezniki ali društva, ki želijo te prospekte imeti jih lahko dobe direktno od uprave P. V. V.

Spomladanska praška autoborza, ki je postala važen trg motornih vozil, se bode vršila v dneh 27. in 28. marca 1926.

Razstava štedljivega gospodarstva v gospodinjstvu, ki se zopet vrši v okviru spomladanskega praškega velesejma, je predmet, velikega zanimanja v krogih producentov praktičnih oprav, posode in predmetov za gospodinjstvo, tako, da bodo interesenti našli v tem oddelku velesejma vse praktične domače predmete. Poleg ekspozicije uporabe plina in elektrike v gospodinjstvu bodo zastopane: štedljive peči, patentno pohištvo, pomožni stroji, domači stroji za meso, zelenjavo, marmelado in vrsta drugih uporabnih predmetov. In ne samo proizvajajoči krogi ampak tudi konsumenti se zelo interesirajo za to razstavo in pričakovati je, da bode ta ekspozicija prekosila obisk prve, lanskega leta prirejene razstave.

Kopališka in turistovska sekcija narašča v uvaževanja vredne dimenzije. Čsl. kopalištvo bodo zelo dobro zastopala češka, moravska in slovaška kopališča. Ne bode manjkala niti popolna repre entacija tujskih zvez in posebno je potrebno omeniti ekspozicije turistovskih klubov posameznih žup in okrajev, ki se zelo obširno pripravljajo na to, te vrste prvo, razstavo. Tudi ministrstvo žele nic se intensivno pripravlja na udeležbo v tej sekciji, kjer bode razstavilo zanimivo partijo svojega propagacijskega materiala, pri katerem je posebne važnosti njegova visoka umetniška izdelava.

Redukcija izvoznih carin v Romuniji. Romunski ekonomski svet je sklenil znižati sledeče izvozne carinske tarife: Pšenica od 30.000 na 15.000 lei pri vagonu, ječmen od 12.000 na 10.000 lei, rž na 10.000 lei, bela moka od 30.000 na 15.000 lei, otrobi od 4000 na 2000 lei pri vagonu. Ta sklep mora še odobriti romunski ministrski svet.

Polom belgijsko banke. Belgijska banka v Antwerpenu »Kredit Foncier« je ustavila izplačila in se pogaja o poravnavi z upniki. Pasiva presegajo aktiva za 20 milijonov belgijskih frankov.

Monopol na petrolej v Franciji. Francoska zbornica je sprejela predlog, naj se uvede monopol na petrolej.

Ameriški paviljon na Praškem velesejmu. Komitet poverjen z organizacijo ameriškega paviljona na P. V. V. in sestavljen iz zastopnikov velikih ameriških tvrdk, je pravkar končal pripravljalna dela. Ta paviljon je prvi samostojni paviljon Združenih držav severoameriških držav na evropskih velesejmih. Njegova oprava bode enako smiselna kot okusna in razstavljeni predmeti bodo dostojno reprezentirali industrijsko veličino prekooceanske države.

Borza

12. marca 1926.

Devize.

Zagreb. Pešta (7.9550—7.99), Berlin 13.5150—13.5505 (13.5225—13.5625), Italija 227.48—228.68 (227.50—228.70), London 275.9250—277.—, (275.99 do 277.19), Newyork 56.642—56.942 (56.642—56.942), Pariz 206.50—208.50, Praga 168.02—169.02 (168.07 do 169.07), Dunaj 8.00—8.04 (8.03—8.043), Zürich 10.93—10.97 (10.93—10.94), Amsterdam 22.7650 do 22.8650.

Curih. Belgrad 913.50 (915.50), Pešta 72.80 (72.80), Berlin 123.60 (123.70), Italija 20.85 (20.85), London 25.2525 (25.2525), Newyork 519.50 (519.30), Pariz 18.89 (18.85), Praga 15.3825 (15.3725), Dunaj 73.20 (73.20), Atene 720 (720), Bukarešt 217.50 (210.50), Sofija 375 (375), Madrid 73.22 (73.25), Varšava 66.50 (66.50), Amsterdam 208.05 (208.20), Bruxelles 23.60 (23.60), Stokholm 139.30 (139.30), Oslo 112.75 (113.10), Kopenhagen 135.90 (135.—).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.485, Kodanj 185.05, London 81.43, Milan 28.43, Newyork 708.25, Pariz 25.56, Varšava 89.—. Valute: dolarji 707.40, lira 28.40, dinar 12.41, češkoslovaška krona 20.9450.

Praga. Devize: Lira 136.05, Zagreb 59.67, Pariz 123.175, London 164.—, Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7 odst. inv. pos. 76—77.50, vojna odškodnina 277—279, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—202, Ljublj. kreditna 200—220, Merkantilna 100—104, Prašteđiona 964—972, Slavenska 49, Kred. zavod 175—185, Strojne 100—110, Trbovlje 352—360, Vevče 110 den., Stavbna 80—90, Šečir 115—120.

Zagreb. 7 odst. inv. pos. 77.50—78, vojna odškodnina 277.50—278.50, per april 282—283, Hrv. esk. 114—116, Hipobanka 66—66.50, Jugobanka 104.50—105, Prašteđiona 967.50—970, Ljubljanska kreditna 200 den., Srpska 144—146, Eksploatacija 25—26, Šećerana 400—415, Nihag 31 bl., Gutmann 300 bl., Slavonija 42—44, Trbovlje 360 den., Vevče 100 den., Danica 53—62.

Dunaj. (Vse v tisočih.) Don.-savska-jadr. 727, Živno 775, Alpine 251, Greinitz 124, Trbovlje 462, Hrv. esk. 130, Leykam 152, Mundus 1,015, Slavonija 51.5.

Blago.

Ljubljana. Les: Bukovi neobrobljeni plohi, 50, 70 mm, od 2 m naprej, media 32 cm, I., II., fco meja 2 vag. 515 zaklj. 545. Gabrovi hlodi (bel gaber), od 1.50 m naprej, od 30 cm prem. naprej, fco vagon nakladalna postaja 2 vag. 440 zaklj. 440. Hrastovi plohi, od 2.50 m naprej, 70, 80, 90, 100, 110, 130 mm, I., II., fco meja 1050. Skorete, 12 mm, od 10—18 cm, merk. suho blago, monte, fco Vrhnika 1 vag. 560 zaklj. 560. — Premog: Kal. ca 7000 antracit, Orle, fco vagon Škofljica: kosovec, za 1 tono 500 bl., kockovec, za 1 tono 450 bl., orehovec, za 1 tono 400 bl., zdrob, za 1 tono 350 bl. Kal. ca 3500, fco vagon Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono 260 bl., kockovec 35/60 mm, za 1 tono 240 bl., orehovec 20/35 mm, za 1 tono 210 bl., zdrob 10/20 mm, za 1 tono 190 bl. Kal. ca 3500, fco vagon Novo mesto: kosovec, za 1 tono 170 bl., kockovec 100 mm, za 1 tono 150 bl., orehovec 50 mm,

Otroka kapitana Granta.

220

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Nato se je obrnil k gospe Heleni in k lordu Glenarvanu ter se jima zahvalil z glasom, tresočim se od ganjenosti. S par besedami sta mu bila otroka povedala vso Duncanovo zgodbo.

Kako velik je bil njegov dolg do te plemenite gospe in njenih tovarišev! Od lorda Glenarvana pa do najzadnjega mornarja, ali niso vsi delali, trpeli le zanj? Harry Grant je izražal svojo hvaležnost s tako priprostostjo, pa hkrati s tako plemenitostjo, da se je vsakdo čutil poplačanega preko mere za prestano trpljenje, ko je videl žarek sreče in hvaležnosti na kapitanovem obrazu. Celo nedostopni major je imel rosno oko, ker ni bilo v njegovi moči, da zadrži solzo, ki se mu je prikradla na lice. Kar zadeva častivrednega gospoda Jakoba, je jokal kakor otrok.

Harry Grant se ni mogel nagledati hčerke. Videl je, da je lepa, prikupna. To je tudi povedal na glas in poklical lady Heleno za pričo, da ga ne slepi očetovska ljubezen. Nato se je obrnil k sinu:

— Kako je zrastel! Saj je že mož! je vzklikal ves iz sebe od radosti.

Ni štedil s poljubi, objemi in ljubeznivostmi, ki so se nakopičile v njegovem srcu tekom zadnjih dveh let.

Robert mu je predstavil zaporedoma vse prijatelje in je znal o vsakem povedati kaj drugega, čeprav je v bistvu povedal o vsakem isto, zakaj eden kakor drugi, vsi so bili do ubogih sirot prijazni. Ko je prišla vrsta na Johna Manglesa, je mladi kapitan zardel kakor sramežljivo dekle in glas s emu je tresel, ko je odgovarjal očetu gospodične Marije.

Nato je lady Helena opisala kapitanu Grantu vse dosedanje iskanje in ni pozabila omeniti, kako junaško sta se bila držala sinček in hčerka.

Tako je izvedel Harry Grant za slavna dela mladega junaka in kako se je dečko deloma že oddolžil lordu Glenarvanu za očetov dolg. Nato je zopet govoril John Mangles o kapitanovi hčerki v tako toplih besedah, da je kapitan Grant (ki mu je bila lady Helena nekaj prišepnila) položil roko svoje hčerke v Johnovo in se obrnil k Glenarvanovima z besedami:

— Mylord in vi, gospa, je dejal, blagoslovimo našo deco!

Potem, ko so si bili vse že sto- in stokrat povedali, je Glenarvan omenil Harryju Grantu, kako je z Ayrtonom.

Grant je potrdil vse tisto, kar jim je bil Ayrton povedal glede izkrcanja na avstralski obali.

»To je razumen in podjeten dečko, je dostavil, pa njegove strasti so ga spravile v nesrečo. Bog daj, da bi ga razmišljanje in kesanje zopet pripeljalo na pravo pot!«

Toda predno so izkrcali Ayrtona na otok Marije Terezije, je hotel Grant sprejeti svoje prijatelje na svojem skalnatem domu. Povabil jih je, naj obiščejo leseno hišico in sedejo za mizo tihomorskega Robinzona. Glenarvan in ostali so ponudbo z veseljem sprejeli. Robert in Marija sta nestrpno čakala, da vidita samoten kraj, kjer je bil kapitan tolikokrat zdihoval za njima.

Zopet so spustili čoln v morje, in oče, oba otroka, lord Glenarvan, gospa Helena, major, John Mangles ter Paganel so kmalu pristali na obrežju.

V par urah so z lahkoto prehodili vse Harryjevo kraljestvo. Otok je bil pravzaprav vrh podmorske gore, ravnica, kjer je bilo vse polno bazaltovih skal in ognjeniškega kamenja. V pradavnih časih je bil polagoma vstal iz globin Tihega oceana pod pritiskom podzemeljskega ognja. Toda že stoletja sem je bil ognjenik le še mirna gora, čije zasuto žrelo moli iz mokre ravnine. Polagoma se je začela delati na otoku rodovitna prst. Na novo zemljo se je priselilo rastlinsko kraljestvo. Par kitolovcev, ki so se vozili tod mimo, je izkrcalo nekaj domačih živali, ki so se pomnožile in podivjale, posebno koze in prašiči. Tako je narava zagospodovala s svojim trojnim kraljestvom na samotnem otočku sredi neizmernega morja.

Ko so se ponesrečenci z Britanije rešili na otok, je priskočila na pomoč naravi še človeška roka. V poltretjem letu so Harry Grant in tovariša dali otoku popolnoma novo lice. Več oralov skrbno obdelano zemlje je dajalo izbornega sočivja v izobilici.

Gostje so dospeli v hišico, ki so jo senčila zelena gumijeva drevesa. Pred oknom se je razprostiralo veličastno morje, lesketajoče se v solnčnih žarkih. Harry Grant je postavil mizo v senco lepih dreves in vsi so posedli. Kozliček z nardovim kruhom, nekaj mehov mleka, dvoje ali tri glave divje salate, k temu pa obilica sveže vode, to je bil res kaj preprost obed,

Paganel je bil ves blažen.

Njegove stare robinzonske misli so se mu zopet začele poditi po glavi.

— Kar nič ne obžalujem tega poštenjakoviča Ayrtona, je besedičil v svojem navdušenju. Ta otočič je pravi pravcati raj.

— Da, je odgovoril Harry Grant, raj za troje ubogih ponesrečencev, ki jih je nebo milostno rešilo. Škoda, da ni Marija Terezija prostran in rodoviten otok, z reko namesto tega-le potočka in s pristanom namesto te zajede.

— Pa zakaj, kapitan? je vprašal Glenarvan.

— Ker bi na njem ustanovil naselbino, ki jo hočem podariti Škotski v Tihem oceanu.

— Oho, kapitan Grant, se je nasmehnil Glenarvan, kaj še vedno niste opustili misli, ki vas je tako proslavila v naši ljubi domačiji?

Priporočamo »Cirilove knjižnice« v Mariboru: 8 zvezek: Orczy Dušica. Roman. I. del 16 Din 9 zvezek: Conan Doyle: V libijski puščavi. Roman. 12 Din. 10 zvezek: Bernett: Živ pokopan Povest 8 Din 11 zvezek: Camelli: Izpoved socialista (Ot socialista do duhovnika) 16 Din 13 zvezek: E. Lešnik: Šumi, šumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 Din. 14. zvezek: Ljubša: Slovenske goricе. 7 Din. KOL.

za 1 tono 140 bl., zdrob, za 1 tono 130 bl., rovni, za 1 tono 120 bl. Žito in poljski pridelki: Penica slav., 75/76, fco vag. nakl. postaja 270 bl. bačka, 76 kg, 2 odst., par. Novi Sad 270—272.50 bl. Koruza, času primerno suha, par. Šid 112.50 bl. Koruza mlevna, (Mahlmais), par. Beli Monastir 165 bl. Koruza inzulanka, par. Čakovec 150 bl. Koruza inzulanka, fco vagon Ljubljana 165 bl. Koruza činkvantin, par. Beli Monastir 192.50 bl. Ječmen pomladni, 65 kg, par. bačka postaja 165 bl. Rž 71/72 kg, par. Ljubljana 225 bl. Ajda, fco vagon Ljubljana 260 bl. Oves rešetani, fco vagon Osijek 187.50 bl.

Vsak somišljenik S. L. S. naj stori svojo strankarsko dolžnost in daruje za Ljudski sklad S. L. S.

Orel

Ljubljana-Sv. Peter. Verski govori za mladeniče, ki se bodo vršili v Alojzijeviški kapeli, Poljanska cesta 4 so za naš odsek obvezne duhovne vaje. Vršile se bodo v pondeljek, torek, sredo in četrtek točno ob 8. uri zvečer. V petek skupno sv. obhajilo. Pridite vsi!

Ljubljana-Sv.Peter. Redna odborova seja v pondeljek ob tričetrt na 7. v Prosveti. Točnost!

Sport

Radiotečaj. Danes prof. Andrée zopet predava. — Radioklub.

Nadaljevanje prvenstvenih tekem. V nedeljo, dne 14. t. m. se nogometno prvenstveno tekmovanje nadaljuje. Ob tej priliki se odigra tudi tekma med dvema jakima nasprotnikoma. — **S K Ilirija : S K Slovan.** Ta dva kluba sta najstarejša, vendar je kvalitativno veliko zaostal Slovan za Ilirijo. V zadnjem času pa se je njegovo moštvo precej vzpelo, kar kaže rezultat, ki ga je doseglo prošlo nedeljo proti Jadranu in sicer v razmerju 6 : 2. Tekma vzbuja precej zanimanja, vsled česar je pričakovati dobrega obiska. — **SK Slavija : ŽSK Hermes.** Pred gornjo tekmo odigrata tudi ta dva kluba prvenstveno tekmo. Brezdvomno je, da bo odšla Slavija poražena, vendar se lahko zna pripetiti tudi nasprotno. — **SK Slovan rez. : SK Ilirija rez.** Popoldne nastopita v prvenstveni tekmi obe rezervni moštvi. Vse tekme se odigrajo na igrišču SK Ilirje.

Naznanila

Ljudska visoka šola v Ljubljani. Ker se je vsled odpovedi predavateljev nadaljevanje predavanj že zopet zavleklo za dve nedelji, je sklenil odbor DSFF, da se predavanja za letos zaključijo. Odbor DSFF.

Zveza godbenikov za Slovenijo ima svoj redni občni zbor dne 14. marca t. l. ob 9. uri v hotelu Loyd. Pridite točno!

Čevljarska obrtna zadruga v Ljubljani naznanja, da je umrl njen dolgoletni član g. Šimnovec Josip. Pogreb se vrši danes ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče k Sv. Križu. Zadruga vabi vse članstvo, da se pogreba v čim večjem številu udeleži. — Odbor.

Šiška. Kat. prosvetno društvo vprizori v nedeljo, dne 14. t. m. v samostanski dvorani ob pol 8. uri zvečer »Človeški poklic«, dramo v štirih dejanjih. V ponedeljek, dne 15. t. m priredi v isti dvorani tudi ob pol 8. uri zvečer znanstveno skioptično predavanje o pračloveku oziroma o razvoju človeka. Predava g. dr. Mantuani.

V nedeljo, dne 21. marca t. l. se vrši smotra vseh vrst psov v Ribnici na Dolenjskem in sicer na dvorišču gostilne »Pri Cenetu« — Podboj. — Začetek ob 10. uri.

Izpred sodišča

Zanimiva tiskovna pravda. Včeraj se je vršila pri ljubljanskem deželnem sodišču zanimiva tiskovna pravda in sicer proti knjigovezu in načelniku »Pokrajinske zveze knjigovezov« Ivanu Jakopiču v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje. Precej obsežna obtožnica dolži Jakopiča klevete po §52 zakona o tisku in sicer radi tega, ker je sodeloval in širil neko okrožnico v kateri piše »Pokrajinska zadruga knjigovezov, izdelovalcev kartonaže itd.« svojim članom in jih opozarja, da naj ne sprejmejo od socialistične stranke Jugoslavije, skupina Bernot, nobenega koledarja v tisk in vezavo in trdi tudi, da je Bernot s tem koledarjem oškodoval že razna podjetja. Okrožnica se zaključuje s sledečim pozivom: Ta obvezen bojkot vseh tiskarn in knjigoveznic brez razlike je neobhodno potreben. Obtoženi Jakopič je ponudil za vse v obtožnici inkriminirane točke dokaz resnice in ga je že včeraj zivajal po številnih pričah. Tajnik Smrekar je ugotovil, da je izvršil sestavo te okrožnice samo kot tak in sicer na sklep občnega zbora pokrajinske zveze in je bila slična okrožnica izdana že tudi lansko leto in se je odposlala v zaprtih kuvertah. Knjigovez Franc Pajk je potrdil, da je vezal po naročilu Bernotovem za l. 1920 žepni koledar in da so mu ostali dolžni 3402 kroni. Na številne opomine so mu dogovarjali, da nimajo denarja. Dolg še danes ni poravnan. Tudi knjigovodja tvrdke Babka je potrdil, da so mu še danes dolžni. Dalje je izpovedal načelnik tiskovnega društva v Kranju, profesor Malnar, da je naročil Bernot za l. 1923 koledarčke, katerega naročila pa prvotno niso sprejeli. Šele ko je vodja tiskarne Horvat izjavil, da prevzame on odgovornost za plačilo, so prevzeli delo. Posledica je bila, da delo ni bilo plačano in je bil Horvat radi tega odpuščen. Nato je šel priča v Ljubljano po informacije. Povsod pa, kjer se je informiral, so se mu smejali, češ, da je povsod dolžan in da se ne da nič izterjati. Dolg v Kranju znaša 21.500 Din in to še brez obresti. Na vprašanje votanta dr. Gradnika, zakaj ta dolg ni plačan, je odgovoril Bernot: »Nisem jurist!« Tiskarnar Maks Hrovatin iz Ljubljane je povedal, da je tiskal pod firmo stranke koledar za leto 1925. Tudi njemu so ostali dolžni 2500 Din za koledar in pa 1000 Din za neko drugo delo. Značilna je bila izjava faktorja »Učiteljske tiskarne« Fr. Struklja, ki je povedal, da jim je tiskal list »Naprej«. List so ustavili, ker ni bilo plačila in znaša dolg še danes okrog 130.000 Din. Tožili nismo, ker je Bernot vedno odlagal. — Po teh izjavah je senat ob 2. pop. obravnavo preložil na nedoločen čas in si pridržal pravico, da se zaslišita še dva zasebna udeleženca. V dvorani je bilo cel čas precej občinstva in je bila obravnava mestoma jako živahna, posebno če se je kregal Bernot z raznimi pričami, ki so ugotavljale večje in manjše dolgove.

Poizvedovanja

Našla se je pred 3 meseci torbica, v kateri so bile očala in druge stvari. Naslov se poizve v upravi lista.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 12. marca 1926. Višina barometra 308·8 m

Opazovanja kraj	čas	Barometer	Toplota v C°	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin ob opazovanju	Vrsta padavin v mm do 7h	V Ljubljani je
Ljubljana (dvorec)	7	769·2	0·0	69	NE 2	10		0	povprečni barometer nižji ko včeraj
	8	769·3	0·9	68	NE 2	10			
	14	764·8	12·4	38	W 6	8			
	21	767·6	7·9	52	W 2	3			
Zagreb	8	769·2	3·0	66	WNW 5	10		0	
Beigrad		769·0	0·0	73	W 1	0		dež 0·1	
Sarajevo		771·4	-5·0	87	ESE 1·5	0		sneg 1·0	
Skoplje		768·0	1·0	53	NW 3	8		0	
Gruž - Dubrovnik	7								
Praga		763·7	4·0	—	W 5	10	dež	dež 5·0	

Barometer je reduciran na morsko gladino.

UNDERWOOD pri **Lud. Baraga**, Ljubljana Selenburgova ul. 6/I. Telefon štev. 980. **UNDERWOOD**

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica 1·50** ali vsaka **beseda 50 par.** Najmanjši **5 Din.** Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

KUHARICA pridna in poštena, išče službe v kakem župniču. — Naslov se izve v upravi lista pod **št. 1677.**

Za 15 let. DEKLICO z dežele, se išče služba k otrokom ali v pomoč gospodinji. - Naslov pove uprava lista pod **št. 1675.**

Mizarji! KRAJNI ŠOLSKI SVET V HRASTNIKU rabi **20 NOVIH OKEN** iz jesenovega lesa. - Ponudbe do **30. marca t. l.**

Brivec R. Pirc Maribor - Aleksandrova cesta 30, je bil sod. deložiran, zato pa brivec U. PIRC, Gregorčičeva ul. 11 (prej Šilerstr.), brije za 2 Din in striže za 4 Din. Se priporoča U. PIRC.

2 kroj. pomočnika za navadno delo sprejmem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. - Franc PETERNEL, krojač, Trebelno pri Mokronogu. 1689

KUHARICA srednjih let, katera bi opravljala tudi druga hišna dela, dobi trajno mesto. Prednost imajo dekleta z dežele z znanjem krpanja perila. Naslov v upravi lista pod **št. 1656.**

Vpokojeni orožnik išče službe v skladišču, sluge, vratarja, paznika ali kaj sličnega. Nastopi takoj ali kesneje. Zmožen je več jezikov. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »Vesten« 1621

Kupim obračalnik za seno (cena, sistem!). Grošelj, Poljane, Škofja Loka.

Kupi se vsaka količina jelovih in pa smrekovih **DESK** v vseh debelinah in v širini od 10—16 cm, nadalje vsaka količina **DESK-ŠKART.** Obvezne ponudbe na upravo lista pod šifro: **»Sušak« 1667.**

ZELO DOBIČKANOSNA **ZASTOPSTVA** daje agentom, zastopnikom itd. velika inozemska tvrdka. Dopise pod: **»Ohne Kapital und Vorkenntnisse 9942«** — na **PIRAS, Prag, Jindrišska 18, Češkoslovaška.**

Priporoča se železnina **A. SUŠNIK** Ljubljana, Zaloška cesta.

Steklena strešna opeka je zopet na zalogi pri **»ZDRUŽENIH OPEKARNAH« d. d. v Ljubljani.**

IŠČEM UDELEŽBO NA LOVU v kakem lovišču na Gor. od 1. aprila dalje, bodisi v družbi — bodisi z izključno pravico lova v posebnem delu lovišča. Ponudbe na moj naslov. **Ing. Kurt Hoffmann, Jesenice-Fužine.** 1633

GRAFOLOG! Prvič v Ljubljani! Znani egiptovski grafolog vam pove z roke prihodnjost. **Hotel »SOČA«, soba 16,** od danes dalje od 9 do 1 in od 2 do 8 zvečer.

SOBA z 2 posteljama **se takoj odda.** Naslov v upravi lista pod **št. 1653.**

KLAVIR ali pianino, še dobro ohranjen, takoj **kupim.** Ponudbe upravi **»Slovenca« pod št. 1668.**

NAPRODAJ: Konjska fina oprema za 1 in 2 konja, 2 sedli. — **1 sani za 6 oseb; 1 računski stroj »Times«,** še skoraj nov; **1 registrirna tehtnica** za 1000 kg od tvrdke Schember, Dunaj; **1 fina tehtnica** 750 kg od tvrdke Schember na Dunaju; **1 stojalo** za razglednice s 96 oddelki; **3 telefonski aparati; dve svetilki** za gorilni špirit; **1 motor** za ¼ PS z mlinom 220 V. — Dopisi na upravo lista pod šifro: **»Inventar« št. 1635.**

SOBICO išče šivilja. Na željo isto odslužim. - Cenj. ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro: »Zanesljiva«.

SPALNICO novo, masivno in politir., prodam za 3500 Din. — Naslov v upravi »Slovenca« pod **štev. 1646.**

Krasen PES (laški krt) se ugodno proda. - Naslov v upr. pod **št. 1676.**

ODDA SE tri četrt ure od Ljubljane prazna **podstrešna sobica** eni ali dvema mirnima gospodičnama. Naslov v upravi lista pod **št. 1692.**

Kupim dobro ohranjeno **KOLO.** Opis (firma) z navedbo cene na upravo lista pod šifro: **»Dobro kolo 1693«**

Čevljarski STROJ levoročni, malo rabljen, kupim. Ponudbe upravi **»Slovenca« pod št. 1694.**

Pozor! Kdor namerava zidati in rabi: **nosilke, cement, štukador, betonsko in drugo železo, okovje, štedilnike, peči, mreže za ograje** in vse v to stroko spadajoče predmete, dobi iste ceno in v veliki izbiri pri **trgovini železnine na debelo in drobno Schneider & Verovšek Ljubljana, Dunajska cesta 16. Točna postrežba! Zmerne cene!**

✝ Po dolgem in težkem trpljenju je izdihnil svojo mlado dušo naš dobri, nepozabni sinček **ROMAN** in je šel k svojemu bratcu Antetu. — Njegovo truplo spremimo dne 13. marca t. l. ob pol 5. uri popoldne s Čopove ceste 21 na pokopališče pri Sv. Križu. Tihega sožalja prosita potrta roditelja **prof. A. in Iv. Lenarčič.**

✝ Globoko potrtim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je izdihnil svojo blago dušo naš predobri oče, gospod **Ivan Rihar** bivši mizarski mojster danes, dne 12. t. m. previden s svetimi zakramenti v starosti 72 let. — Pogreb nepozabnega rajnika bo iz mrtvašnice sv. Krištofa k Sv. Križu v nedeljo, dne 14. marca ob pol 14 popoldne. Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah. Ljubljana, dne 12. marca 1926. **Globoko žalujoči otroci in ostali sorodniki.**

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Italijansko-slovenski slovar Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zemljepisnih imen. **Dr. Josip Valjavec.** Cena vez. Din 70·—

Slovensko-italijanski slovar **Dr. Josip Valjavec.** Cena vez. Din 65·—

BUKOVA DRVA vsako množino ponudite z navedbo cene **družbi »ILIRIJA«, LJUBLJANA, Kralja Petra trg štev. 8.**

STAMPILJE T. RABIČ Ljubljana KOLODVORSKA UL. 29

Hmeljevi sadeži poceni naprodaj. Pisati na upravo lista pod: **»Golding« 1574.**

STAVBIŠČE v Zagrebu v dolnji Petrovi ulici, v površini okoli 300 sežnjev, pri glavni cesti, vrlo prikladno za gradnjo, naprodaj. - Informacije in cena se izve pri **V. Milinović, Zagreb, Kamenita ulica 7.** 1587

Pristni Seehoferjev **rastlinski BALZAM** je prastaro domače sredstvo za želodec, prebavo in zaprtje. — Zastopstvo za SHS Lekarna KRAJČOVIĆ, Vukovar. 1024

Izvrstna slanina (Brotspeck) zelo poceni. Naročila do 100 kg Din 19.— (suha), preko 100 kg Din 18.— (suha). Ista soljena slanina pri kilogramu 1 Din ceneje. — **Prva bjelovarska tvornica suhomesnate robe — Josipa Svobode sinovi d. d., Bjelovar.** 1514

Novo brizgalno štirikolno, na peresih — tvrdke »Smekal« — proda **Prostovoljno gasilno društvo v Zgornji Šiški.**

Volčji PES in psica 2 leti stara, ceno naprodaj. **A. Ivanc, Ptujska gora**

Gobrove sadike za živo mejo, več tisoč kom., ima naprodaj dobro vkoreninjene. Cena za 1 komad 50 par. **Ivan Golc, Zasip 44, p. Bled.**

KOKS - ČEBIN Wolfova ulica 1/II. - Telefon 65

POZOR! Radi preselitve se prodaja **raznovrstno blago** po jako znižanih cenah. **Marija Poznič** Sv. Petra cesta št. 11

Razglas. Uprava križniškega reda pri Veliki Nedelji ima naprodaj več vagonov **HMELJEVK in KOLJA** po zmernih cenah.

V mlev se sprejme cele vagone PŠENICE in KORUZE pod zelo ugodnimi pogoji. Točna postrežba. — Istotam se sprejme IZVEŽBAN **mlinarski pomočnik. -** FR. MIHELČIČ — DOMŽALE.

V restavraciji »POD SKALCO« LJUBLJANA — MESTNI TRG 11 vsako sredo, soboto in nedeljo od 20. do 24. ure **KONCERT!** ZAJUTRKOVALNI KONCERT v nedeljo od 9. do 13. ure. — Na razpolago topla in mrzla jedila, pristna vinska kapljica ter razna brezalkoholna pijača. — Hitra in točna postrežba. Za mnogoštevilni obisk se priporoča **JOSIP URAN, restavrater.**

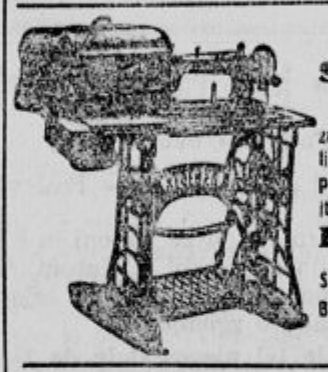

Najpopolnejši **STOEWER** šivalni stroji za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabav. stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki **L. BARAGA** Ljubljana Selenburgova ulica št. 6/I. Brezplačen pouk. 15 l. jamst. Telefon štev. 980.

A. MIHELČIČ LJUBLJANA — BREG št. 20 Trgovina z mešanim blagom, delikatesami in zajutrkovalnica se najtopleje priporoča.

Sedmi natis velike izdaje **Slovenska kuharica** Priredila S. M. Felicita Kalinšek Vsestransko spopolnjena izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 umetniškimi prilogami v naravnih barvah (193 barvanih slik). Elegantno vezana 160 Din. **Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.**

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.